

ESSEI vel ESSENI (*Vide ASSID.EI*). Esserorum nomen quod sit, unde sic dicit, XVII, 143, 2; XX, 262, 1. Esserorum vir describitur, XVII, 143, 1, 2 et seq. Eorum studia et mores, *ibid.*, et seq. Eorum sanctitas, XX, 262, 1. Vitam sanctiorem profitebantur, XIX, 42, 2. Eorum preces, opera, prandia, *ibid.*, 2. Fuerunt studiosi sacrae Scripturae, X, 300, 1. Rimabantur ejus sensus allegoricos et symbolicos, 301, 2. Essaei de die laborabant et studebant, noctu modicum cibi et somni capiebant, V, 116, 1. Eorum abstinentia et sapientia XIII, 14, 1. Essaei Alexandrii quotidie jejunabant, 229, 2. Vino abstinabant Esseni, VI, 210, 1. Anticibum precabantur, XIX, 228, 1. Edebant cum sacra lectione, IX, 149, 1. Esserorum mirum silentium, XII, 392, 2. Eorum continentia et modestia, XX, 262, 1. Quare convulsi abstinenter, X, 9, 2. Cor olim fuerunt longevi, V, 549, 1, 2. Essaei Christianos favebant, imo Christiani effecti sunt, XV, 99, 1. Primi fuerunt religiosi, XV, 664, 1; XVII, 143, 2 et seq.

ESSENTIA. Essentia Dei infinita est, X, 242, 1. Essentia Dei infinite virtutis est, XIII, 293, 4. Identificatur cum actibus et potentis divinis, tum circa se, tum circa creaturas, *ibid.* An essentia divina intelligatur per invisibilia Dei, XVIII, 9, 2. Essentia divina una et eadem est in Christo et Deo Patre, XI, 381, 1; 543, 2. Essentiam divinam nemo videre potest vivens, XX, 594, 1. Eam vident Beati, 566, 2; 565, 2. Essentiam divinam Christi Apostoli in transfiguratione non viderant, 428, 2 et seq. An eam in raptu viderit Paulus, XVIII, 502, 1.

EST, ESSE. Esse proprium Dei est, XVI, 296, 1. Esse soli Deo competit, *Job*, 492, 1. Esse omne in Deo est, XIV, 236, 1. Est potius non esse, quam male esse, XV, 553, 2 (*Vide DEI ESSENTIA ET INCOMPREHENSIBILITAS*).

ESTHER. Esther quod mystice significat, IV, 499, 2; 357, 4. Quo tempore ejus historia contigerit, 357, 2; 358, 1. Quando vixerit, an fuerit uxor Darii Hyastaspis, XIV, 363, 1. Est oriunda ex tribu Benjamin et stirpe regia Saülis, IV, 367, 1, 2. Dicta est Hadasa, vel Edissa, id est myrtae, ob gratiam et pulchritudinem, 368, 1; XIV, 363, 1. Fuit typus beatae Virginis, IV, 368, 1, et 369, 1. Esther etyma, *ibid.*, 2. An rite nupsit regi infideli, 369, 2. Itara ejus jam reginae obedientia, 370, 2. Item fortitudo, pietas et charitas, 375, 2. Est typus Ecclesiae, 376, 2. Ex primo aspectu regis deliquit animae passa corruisti, 377, 1. Prudenter regem secundo vocavit ad convivium, *ibid.*, 2. Eius magnanimitas in accusando Amanum presentem, 381, 2. Qua methodo usa ut flocceret regem ad irritandas litteras de Judaeis occidendis scriptas, 384, 1, 2. Prudentia sua Judaeos omnes morti eripuit, X, 242, 1. Apte comparatur fontis, 390, 2; 391, 1. Et soli, *ibid.*

Veritatem est etymologia quae nomen Essaei deducit a radice aramaica, *ESSE, esse, sanasse, cuius verbum deponitur, est litteralis versio.*

Magna ejus animo puritas, sanctitas, sinceritas, etc., 398, 2. An vere sit deliquit animi passa, 399, 2. Ipsa audiens cum duobus ancillis iratum Assuerum representat beatam Virginem, 400, 1.

ESURIENS, ESURIRE. Esurientes spirituales est optima dispositio ad sapientiam, IX, 655, 2. Esurientes justitiae quae sit, XV, 446, 1 et seq. Quatuor ejus gradus, *ibid.* Esurientes justitiam sunt beati, XIII, 340, 1. Esurientes spiritualis, cibi corporalis nauseam inducit, XVI, 365, 1. Esurientes a Deo pascuntur et repletur, 41, 2.

ETHELWODUS (S.). S. Ethelwodus, Ecclesiae Ventanae Episcopus, clericis dissolutis moratus interrogavit, XI, 344, 2.

ETHICA. ¹ *Ethica naturalis*. Ethica naturalis humanae naturae coeva est, IX, 1, 2. Ethices naturalis cum sacra analogia, antiquitas et origo, 2, 1. Regibus est necessaria, 2, 2. Eius auctores et discipuli: inter scientias ei palmam dederunt prisci, 4, 2. Eius elogium, *ibid.* Sola sapientiae nomen meretur, V, 19, 2. Diversimode a Salomone nominatur, 25, 1, 2. Multas ea partes complectitur, *ibid.* Est velut fons, 479, 1. Eius officii et materia, 6, 1. Vitia castigat, et iudicium hominum de agendis reformat, 8, 2; 9, 2. Est princeps scientiarum, 11, 4. Eius et jurisprudentiae conventio et subalternatio, 11, 2. Ostendit viam ad beatitudinem, *ibid.* Olim per apologos et fabulas docebat, 25, 1. Ethica mythica quam sit antiqua, IX, 385, 2. Ea perfecte in Ecclesiastico traditur, 27, 1; 29, 4. Etiam ad politicam et oeconomiam se extendit, X, 298, 1. Ethicam prisci carmine tradidere, cur, 434, 1. Ethica philosophorum fuit tantum vanae virtutis colitrix, V, 10, 1.

² *Ethica supernaturalis*. Ethica supernaturalis et Christiana quae sit, IX, 4, 1. Eius origo, fructus et praesentia, 2, 2. Eius antiquitas apud Hebraeos, 5, 2. Eius officia, materia, argumentum, 6, 1. Eius in docendo vis, 6, 2. Mentem et intellectum mire illustrat, 8, 2. Vitia domat et expellit, *ibid.* In Deum desinit, *ibid.* Damnat philosophorum ethicam, 40, 1. Ad beatitudinem suos assecelas deducit, ejusque amorem illi indit, 43, 4.

ETHNICI. Ethnici etiam sua in templo quasi in asylo donebant, IV, 510, 1. Ethnici etiam sex millia annorum durationi mundi assignantur, XXI, 354, 1. Velato capite diis suis sacrificabant, XVIII, 354, 2. Iis fideles sunt principibus suis Christiani, 219, 2. Ethnici ab Ecclesia non iudicantur, 290, 2.

EUBAEA. Eubaea insula a Scotia avulsa est, X, 414, 1.

EUCARISTIA. PARS PRIMA. EUCARISTIA QUATENUS SACRAMENTUM.

II. VARIA EUCARISTIAE NOMINA. — ¹ *Quae quibusdam actionibus quae in ipsius confectione adhibentur dicitur*. Ex benedictionibus calix benedictionis, XVIII, 344, 2: *Calix benedictionis cui benedicimus, nonne communicatio sanguinis Christi*

est? Ex gratiarum actione vocatur Eucharistia, XIV, 564, 1, 2; XV, 555, 4; XVIII, 344, 2. Subinde vocatur a Patribus oratio et liturgia, XIV, 561, 1. Ex panis fractione vocatur fractio panis, XVIII, 346, 1. *Panis quem frangimus, nonne participatio corporis Domini est? Ex oblatione dicitur oblatio*, XIV, 562, 2; 563, 1: *In omni loco sacrificatur et offertur nomini meo oblatio munda*. Ex immolatione vocatur sacrificium, XV, 558, 1: *Hic est enim sanguis meus Novi Testamenti, qui pro multis effundetur*. Ex sumptione et ex communi omnium fidelium unione dicitur communio, XVII, 104, 4, 2: *Erant autem perseverantes in doctrina Apostolorum, et in communicatione fractionis panis*; XVIII, 344, 2; 346, 1.

² *A materia ex qua Eucharistia conficitur*: Vocatur frumentum, XIV, 467, 1, 2: *Quid enim bonum ejus est, et quid pulchrum ejus, nisi frumentum electorum, et vinum germinans virginis? Vocatur panis*, V, 237, 1, 2: *Venite, comedite panem meum, et bibite vinum quod miscui vobis*. Cur vocetur panis, XVI, 395, 2: *Ego sum panis vitae*. Pascit Christianos ad instar cibi, 41, 2. In ea Christus ut cibus apponitur, IV, 364, 1. Eucharistia alitur velut pane, XI, 443, 1: *Panis ei datus est, aquae ejus fideles*. Panis dicitur per hebraismum, XVIII, 346, 1; 361, 2.

³ *Are quae in Eucharistia continentur*. Eucharistia dicitur corpus et sanguis Christi, caro et sanguis Filii hominis, (*Vide infra*, ubi de institutione et praesentia reali). Dicitur umbra Christi, VII, 554, 2: *Sub umbra illius quem desideraveram sedi, et fructus ejus dulcis gutturi meo*.

⁴ *A tempore institutionis*. Dicitur cena, XVI, 197, 1: *Homo quidam fecit cenam magnum*; XV, 554, 1: *Cenantibus autem eis, accepit Jesus panem, et benedixit, etc.*; XVIII, 357, 2: *Convenientibus ergo vobis in usum, jam non est dominicam cenam manducare*.

⁵ *A loco institutionis*. Dicitur mensa, XVIII, 447, 1: *Non potestis mensa Domini participes esse, et mensa demoniorum*; V, 250, 2: *Immolavit victimas suas, miscuit vinum, et proposuit mensam suam*.

II. VARIA EUCARISTIAE FIGURAE, PREDICTIONES ET PROMISSIONES. — ¹ *Figura*. Quomodo Eucharistia vocetur antitypa, XX, 340, 2. Eucharistia denotatur et designatur allegorice in arbore vitae, I, 87, 2; V, 91, 2: *Lignum vitae est hic qui apprehenderit eam, et qui tenuerit eam beatus*. Est velut lignum vitae, XVI, 395, 2.

Expressus Eucharistiae typus est manna, V, 257, 2; VIII, 383, 2; IX, 438, 2. Est velut manna, XIV, 563, 1. Cum manna confertur, XVIII, 339, 2. *Omnes sanandem esse cum spirituale manducaverunt*. Et adaptantur proprietates mannae, I, 584, 2 et seq. Excelsior ipsa manna, XV, 192, 1; XVI, 394, 2;

Non Moyses dedit vobis panem de caelo, sed Pater meus dedit vobis panem de caelo verum. De Eucharistia allegoria ex rore manna tegente, I, 579, 1.

Eucharistia significatur per panes propositionis, I, 648, 2 et seq.; II, 162, 2; XVII, 106, 1. Significabatur per *mincha*, II, 15, 1.

Eucharistiae sacrificium per sacrificia peiscae denotatur, X, 542, 2: *Oblatio Domini in manibus ipsorum, coram omni synagoga Israel, et consumptione fungens in ara, amplificare oblationem excelsi regis, porrexit manum suam in libatione, et libavit de sanguine vocis*. Effudit in fundamento altaris odorem aivinum excelsi principi.

Eucharistia significatur per farinam quam Elias multiplicavit, III, 645, 1. Significatur etiam per panem Eliae subnecanicum, 656, 2. Eius symbolum dedit Eliseus, IV, 22, 1: *Inebuit super puerum, posuitque os suum super os ejus*. Eius typus fuit convivium ab Assuero institutum, V, 251, 1. Per mensam sapientiae adumbratur, V, 251, 1. Est velut balsamicus representatur, VI, 177, 1, 2. Est velut balsamicus, IX, 644, 2. Est feroculum Salomonis, VIII, 14, 1. Cui ficus est, VI, 349, 1: *Qui servat ficum, comedit fructus ejus; et qui custos est domini sui, glorificabitur*. Est botrus Cyprii, VII, 539, 2: *Botrus Cyprii dilectus meus mihi, in vineis Engaddi*. Est favius mellis, VIII, 92, 2: *Comedi favius cum melle meo, bibi vinum meum cum lacte meo*.

² *Predictiones*. Eucharistia a prophetis fuit praenuntiata. Varii textus prophetarum ad Eucharistiam spectantes passim infra reperiantur.

³ *Promissiones*. Eucharistiam promisit Christus, XVI, 394-414.

III. EUCARISTIAE INSTITUTIO. — ¹ *Cur cum Deus instituerit, XIV, 565, 1. In ea instituta mirabile fuit Dei consilium, XI, 235, 1. Est hereditas Christi Ecclesiae testamenti relicta, 688, 2: Cibus est hereditatis Jacob patris sui*. Quatuor causa: insitue Eucharistiae, XV, 599, 2 et seq.

² *Quando sit instituta*. Eam Christus instituit paulo ante mortem velut summi amoris tesseram, XVI, 522, 1, 2: *Cum dilexisset suos qui erant in mundo, in finem dilexit eos*. Quo die a Christo sit instituta, XV, 549, 1, 2: *Prima autem die Azymorum, accesserunt discipuli cum Jesum, dicentes: Ubi vis parvulus tibi comedere pascha? Est instituta post cenam agni et usulem, et cur, idque sub horam noctis secundam, 554, 1, 2: *Cenantibus autem eis, accepit Jesus panem, et benedixit ac fregit, et eis*. Eius institutio an precesserit praedicationem praedicationis Iudae, XVI, 529, 530, 531, 532.*

³ *Quomodo sit instituta*. Eam Christus instituit in azymo, I, 535, 2. Eam in cens, primus Christus sumpsit, VIII, 93, 1. Eam cum ceteris sumpsit Judas, XV, 551, 2 et seqq. Quinque Christi in ea actiones, XVIII, 358, 2: *Ego enim accipi a Domino quod et tradidi vobis, quantum Dominus Jesus in qua nocte tradebatur, accepit panem, et*

gratias agens fregit et dicit: *Accipite et manducate, hoc est corpus meum.*

IV. PRÆSENTIA REALIS CHRISTI IN EUCHARISTIA. — 1° *Præsentia realis veritas asseritur*, XVII, 420, 2; 421, 4. Ejus mysterium negat Calvinus, sed contrarium asserit, XI, 195, 1, 2; 201, 2. Eucharistia reipsa exhibet verum Christi corpus, quod negant hæretici, VIII, 324, 1; XVIII, 345, 1 et seq. In ea est vere Christi corpus secus ac sentiant hæretici, XV, 554, 2 et seq. Non est in ea Christus figurate, XVIII, 362, 1. In Eucharistia vera Christus vero manducatur, et sanguis bibitur, XVI, 402, 2: *quis manducaverit ex hoc pane, vivet in æternum, et panis quem ego dabo, caro mea est pro mundi vita.* Vere in ea esse corpus Christi demonstratur ratione theologica, physica, mathematica, XV, 555, 2 et seq.: *Accipite et manducate, hoc est corpus meum.* In ea non esse panem colligitur ex manna, siquidem manna ut typus corporis Christi, rei vere existentis, non autem chemicæ fuit symbolum, I, 584, 2. In ea edimus carnem vestæ Virginis, IX, 856, 2. Quomodo in ea sit panis verus et coelestis, XVI, 395, 1: *Non Moyses dedit vobis panem de celo, sed Pater meus dat vobis panem de celo verum.* Eucharistia est requies Christi, XI, 265, 2: *Et erit sepulcrum ejus gloriosum.*

2° *Transsubstantiatio panis et vini in corpus et sanguinem Christi.* Panis in Eucharistia non manet, sed transsubstantiatur, XVIII, 363, 1. In ea substantia panis et vini consumitur, IV, 4, 2. Christus est ibi instar angeli, XVIII, 361, 2.

3° *Modus præsentia realis.* Christi caro in pane, et sanguis in vino solum ponitur, reliqua utrobique per concomitantiam, XVIII, 365, 1. In Eucharistia Christus jungitur nobiscum est, V, 658, 1, 2. Tandiu in Eucharistia Christus jam sumptus in nobis est, quamdiu species supersunt, his consumptis calore stomachi, adest per gratiam, XVI, 406, 2 et seq.: *Qui manducal meam carnem et bibit meum sanguinem, in me manet et ego in illo.* Corpus Christi in ea tangibiliter non editur nec describitur, 410, 2: *Multi ergo audientes ex discipulis ejus dixerunt: Durus est hic sermo, et quis potest eum audire? In ea Christus ejusque corpus nihil patitur, sed tantum species, XVIII, 363, 4.*

V. EUCHARISTIE SUMENDE PRÆCEPTUM, NECESSITAS ET MODUS. — 1° *Præceptum.* Ejus manducatio præceptum est, sed nonnisi adultos spectat, XVI, 403, 2. Sine ea, vita spiritualis diu retineri nequit, 405, 1. Ad Eucharistiam omnes invitentur, V, 257, 1: *Instipentibus locuta est: Venite, comedite panem meum, et bibite vinum quod miscui vobis.*

2° *Quomodo olim dabatur et nunc administratur.* Quomodo dabatur viris et mulieribus, VII, 317, 1. Diu data est fidelibus in manibus, jam datur in os, XV, 465, 4; XVIII, 359, 1; XIX, 201, 2. Ea olim cur a Christianis in domum deferabatur, et privatim sumebatur, XIV, 470, 1; 548, 1; XVII, 406, 4,

108, 1; XXI, 47, 1. Olim omnes fideles communicabant in Missa, XVIII, 347, 2. Olim dabatur vesperis post exhortationem, XVII, 364, 2. Olim ejus sumptioni cœna præmittebatur, XVIII, 358, 1. Olim cur infantibus et a baptismo daretur, XIV, 474, 1, 2; XVI, 404, 1; 403, 2 et seq.: XVIII, 346, 2; XX, 278, 1. Laici confertur, *ibid.* Olim ad amicos absentes mittebatur, XVIII, 347, 2. Eam aliquando angeli ministrarunt, XXI, 489, 1. Laicis danda sub una specie, XVI, 404, 1, 2. Cur tempore persecutionis sub specie vini perciperetur, XVIII, 370, 2. A jejunis est sumenda, XV, 554, 1; XVIII, 358, 1, 2.

VI. EUCHARISTIE IN COMMUNIONE SUMPTÆ EFFECTUS. — 1° *Effectus in generali.* Eucharistia effectus admirabiles, ubi etiam decem miracula Eucharistia exponuntur, V, 254, 1, 2; VI, 178, 1, 2. Eucharistia operationes, XIV, 468, 1, 2 et seqq. Effectus ejus vari, XV, 561, 1; XVI, 394, 2; 405, 1, 2. Ejus fructus et effectus ex panis et vini effectibus sunt colligendi, XVI, 405, 1, 2. Ejus vi et effectus, XVII, 405, 4. Ejus mirabilia et arcana, XXI, 119, 1.

2° *In communione Christo unimur.* Carni Christi realiter et substantialiter unimur, XVI, 406, 2: *Qui manducal meam carnem et bibit meum sanguinem, in me manet, et ego in illo.* In ea Christus se nobis dat totum, VI, 179, 1. In ea Christus nobis inseritur, XX, 80, 2: *Abijcietes omnem immunditiam, et abundantiam malitiæ, in mansuetudine suscipite insitum verum.* Cur vocetur communicio, XVII, 404, 2: *Erant perseverantes in communicatione fractionis panis.* Per eam fimus divinæ naturæ coasortes, XX, 413, 1: *Per quem (Christum) maxima et pretiosa nobis promissa donavit, ut per hæc officiamini divinæ consortes naturæ.* Cur Eucharistia vocetur communicio, XI, 420, 1. In ea Christus non mutatur in nos, sed nos mutatur in illum et ei incorporatur, XVIII, 346, 2. *Unus panis, unum corpus multi sumus, omnes qui de uno pane participamus; 664, 2: Membra sumus corporis ejus, de carne ejus, et de ossibus ejus.*

3° *Eucharistia est symbolum societatis et unitatis.* XVI, 401, 2; 404, 1; 600, 1. *Unus enim sumus sint, sicut tu, Pater, in me, et ego in te, ut et ipsi in nobis unum sint,* 601, 2: *Ego in eis, et tu in me, ut sint consummati in unum, etc.* Cur dicatur sacramentum unionis, XV, 163, 1. Est vinculum charitatis, unde vocatur synaxis, XVIII, 346, 2. Est vinculum amoris Christianorum, XXI, 131, 1.

4° *Eucharistia vitam dat animæ, X, 136, 1. De celo descendit, et dat vitam mundo, VII, 395, 1: Panis enim Dei est, qui de celo descendit, et dat vitam mundo.* Est panis vite, VI, 498, 2. Panem celestem manducandum exhibet sub specie panis tritici, XIII, 471, 2: *Convertentur sedentes in umbra ejus, vivent tritico, et germinabunt quasi vineæ, memoriale ejus sicut vinum Libani.* Est panis

transsubstantiatus et supersubstantialis et divinus, XIV, 468, 2. Se comedentes vivificat, XVI, 401, 1. Dat vitam Eucharistia eam rito suscipientibus, 409, 1, 2: *Sicut misti me vivens Pater, et ego vivo propter Patrem; et qui manducal me, et ipse vivet propter me.* Præstat omni cibo, 408, 1, 2. Renovantibus proposita est lignum vite, XXI, 46, 2: *Vinceti dabo edere de ligno vite.* Vinum validissimum est, XVI, 557, 1: *Ego sum vitis vera.* Ea fideles spiritualiter inebriantur, XIII, 471, 2. Cur vocetur convivium, XVI, 197, 1: *Hæno quidam est cœnam magnam.* Est convivium pinguium, 1, 1, 474, 2 et seqq. Cur dicatur epulum pinguium et hedullatorum, XI, 367, 2: *Et faciet Denanus exercitulum omnibus populis in mundo hoc convivium pinguium, convivium vindemæ, pinguium nedullatorum vindemæ defecata.* Est convivium Christi in quo nobiscum convivatur, VI, 177, 1, 2; XIV, 468, 1, 2. Virtus illa vivificandi quam habet corpus Christi non tam manet a carne quam a spiritu Verbi, XVI, 411, 2: *Spiritus est qui vivificat, caro non præstat quidquam.*

Eucharistia etiam corpus nutrit et vegetat, XVI, 395, 2. Vires corporales adauget, XIV, 470, 1, 2. Multi ejus solius sumptione vitam duxerunt, *ibid.*, 471, 1. Sæpe morbos et morbi pericula depellit, XVI, 408, 2. Summi impetrat sanitatem, X, 275, 2. Est vitacium Christianorum, XX, 2.

5° *Eucharistia roborat animam et invictam reddit.* Reddit nos adversus diabolum terribiles, V, 255, 2; XII, 230, 1: *Jugum avertis ejus, et virgam humeri ejus, et sceptrum exactoris ejus superasti, sicut in die Madian.* Ejus vi fideles vim demonum elidunt, XIV, 470, 1. Ea tanquam fune ligatur demon ne nobis noceat, IV, 299, 1. Facit juvenes validos, XIV, 470, 1. Dat opem in præliis et conflictibus, *ibid.* Ea olim martyres se muniebant in certaminibus, *ibid.* Animat Christianos ad mortem pro Christo appetendam, ideo olim tempore persecutionis Christiani omnes quotidie communicabant, XV, 560, 1, 2. Est idea vite et passionis Christi, *ibid.*, 1. Est quasi nova Christi incarnatio, et viva representatio mortis Christi, XIV, 468, 2. Ad Eucharistiam fugiendum in periculis, III, 346, 2.

6° *Eucharistia sedat et compescit omnes vitiosos animæ motus.* Minuit acerbos iracundiæ, invidia, uxuriæ, etc., motus, IV, 299, 1. Sedat famem viderum, item animæ ad eam anhelantis, et non raro animæ corporis, V, 274, 1: *Non affiget Dominus fame animam justæ.* Reprimil libidinem, XIV, 471, 4, 2: *Quid enim bonum ejus est, et quid pulchrum ejus, nisi frumentum electorum, et vinum permansus virginæ? Estum concupiscentiæ restingentem et febriçiantem, et letigil manum ejus, et dimisit eam febris.* Medetur morbis animæ, X, 275, 2. Debitè sumpta, adducit nauseam aliarum voluptatum, XVI, 398, 1: *Qui venit ad me non esuriat, et qui credit in me, non stilet unquam.*

7° *Ad omnes virtutes acquirendas juvat.* Eucharistia rite suscepta puritatem et castitatem valde adauget, IV, 364, 1. Germinat et efficit virginem, XIV, 472, 1, 2. Cur rori comparatur, XIII, 469, 2: *Ego quasi ros, Israel germinabit sicut lilium, et erumpet radix ejus ut Libani.* Cur dicatur ros lucis, XI, 381, 2: *Espergiscimini, et laudate qui habitatis in pulvere: quia ros lucis, ros lucis.* Est summa claritas, XVI, 601, 1: *Ego claritatem quam dedisti mihi, dedi eis.* Ejus effectus in oculis mentis aperiendis, 279, 1: *Dum recumbet cum eis, accepti panem, et benedixit, ac fragit, et porrigebat illis.* Et aperti sunt oculi eorum, et cognoverunt eum. Per eam fimus spirituales, sancti et divini, et in dies magis ac magis, 407, 1, 2: *Qui manducal meam carnem et bibit meum sanguinem, in me manet, et ego in illo.*

8° *Eucharistia est gratia gratiarum, et summum amoris Christi testimonium.* Est gratia gratiarum, et per eam omnis gratia cum suo auctore ad nos derivatur, XIX, 510: *Haque regnum sanctorum suscipientes, habemus gratiam, per quam servitiamus placentes Deo;* XIV, 564, 2; 280, 1: *Perfecto opere in eam que vobis offertur, gratiam;* XX, 657, 4: *Subintroierunt enim quidam.... Dei nostri gratiam transferebant in lucrum.* Est complementum honorum, XIII, 332, 2: *Pavebant ad Dominum et ad bonum ejus.* Est omnium sacræ mentorum complementum, XVIII, 664, 2. In ea bonitas et pulchritudo Christi ostenditur, XIV, 467, 2, 468, 1: *Quid enim bonum ejus est, et quid pulchrum ejus, nisi frumentum electorum, et vinum germinans virginæ? Christi charitas in Eucharistia elucet,* XVIII, 361, 2. In ea Christus charitatis igne succensus quasi immolatur et consumitur, XII, 244, 2. Est calculus ignitus, XI, 179, 2: *Et volavit ad me unus de seraphim, et in manu ejus calculus, quem forcipè tulerat de altari.* Et letigil os meum, et dixit: *Ecco letigil hoc labia tua, et auferetur iniquitas tua, et peccatum tuum mundabitur.* Cur ci facies præferantur et ante eam ardeant lampades, XIV, 408, 1. Eucharistia est forma amoris, XX, 597, 1, 2. Est foniculus amoris, XIII, 430, 1: *In fumentis Adam traham eam, in vinculis charitatis.* Passim et ubique quilibet patet et obvia est, VI, 180, 4. In ea Christus ubera sua nobis sugenda præbet, VII, 475, 1: *Melliora sua ubera tu in vino.* Delicias inferi animæ, et est marca absconditum, XXI, 53, 2: *Vinceti dabo manna absconditum.* Letificat, et beatificat animam, I, 601: *Aser pinguis panis ejus, et præbeti delicias regniis.*

9° *Eucharistia est pignus vite æternæ.* Dat nobis sanguinem Christi ut arrham pacti de æterna hereditate nobiscum initi, XVIII, 367, 1: *Hic calix novum testamentum est in meo sanguine, hoc facite in meam commemorationem.* Datur in ea pignus gloriæ coelestis, XV, 561, 1. Facit ut a Deo eligamur ad vitam æternam, XIV, 470, 1. Est cibum permanens in vitam æternam, XVI, 392, 2.

Operamini non cibum qui perit, sed qui permanet in vitam æternam. Durat in perpetuum, 400, 2: *Qui credit in me, habet vitam æternam.* Dat nobis jus ad æternam hereditatem in celis, XV, 538, 2. *Ad vitam æternam conducit per gratiam qua in ea datur, XVI, 405, 2: Qui manducavit meam carnem, et bibit meum sanguinem, habet vitam æternam.* A morte liberat, 406, 2. Est alimentum immortalitatis, XV, 561, 1, 2: Est causa resurrectionis, XVI, 406, 1, 2: *Qui manducavit meam carnem, et bibit meum sanguinem... ego resuscitabo eum in novissimo die.* Ejus virtute resurgemus, XIV, 472, 1. Per eam quoque corpori semen morale immortalitatis inseritur, XVI, 407, 1, 2.

VII. AD EUCHARISTIE MANDUCATIONEM PRÆQUISITÆ DISPOSITIONES. — Quomodo sumenda docetur ex agno paschali, I, 544, 1, 2.

1° *Fides.* Quare Eucharistia dicitur mysterium fidei, XIX, 210, 2 et seq.: *Diaconos similiter pudicos... habentes mysterium fidei in conscientia pura.* Est mysterium, VIII, 523, 2. Est miraculum miraculorum, XIV, 564, 1, 2. In ea Deus omnia vetera miracula renovat et superat, 468, 2. In ea fit quasi nova mundi creatio, *ibid.* Est compendium omnium mirabilium operum Dei, *ibid.* In ea laet Christus absconditus, VI, 479, 1: In ea vere laet Deus, XI, 557, 2: *Vere tu es Deus absconditus, Deus Israel salvator.* In ea Christus stat post patrem, propiciens per cancellos, VII, 575, 2. In ea creditur Christus, non videtur, XX, 252, 2 et seq.: *In quem nunc quoque non videntes creditis, credentes autem exultabitis lætitia.* In ea sensus nostri falluntur, I, 280, 4; VI, 477, 1, 2. Fides in ea maxime necessaria est, XVI, 392, 2 et seq.; XIX, 459, 1, 2: *Accedamus cum vero corde in plenitudine fidei, aspersi corda et conscientia mala.* In ea summa requiritur attentio, discretio et fides, VI, 477, 1: *Quando sedetis ut comedas cum principe, diligenter attende qua opposita sunt ante faciem tuam.* In ejus sumptione qualiter presentia Dei fingenda sit, X, 488, 2. Est ore tum corporali tum spirituali comedenda, V, 257, 1, 2. Quae aliae virtutes in ea exercentur, fides, spes, religio, etc., XIV, 468, 2; 565, 1; XV, 560, 3.

2° *Status gratie.* Qua animi dispositione ad eam accedendum, XVIII, 368, 1, 2: *Probat autem seipsum homo, et sic depane illo edat, et de calice bibat.* Quam pure sit accipienda, III, 455, 1. Non est in odio Dei suscipienda, V, 462, 2. Ad eam suscipiendam quanta requiratur puritas vite, II, 140, 1; XI, 561, 2. Eam indigne sumentes, quanopere a Deo puniti multis docetur exemplis, II, 140, 1 et seq.; XV, 554, 2; 581, 2. Præmitti ei debet penitentia et mundities conscientiae, XVI, 522, 2: *Deinde mitti aquam in pelvum, et caput lavare pedes discipulorum, et extergere linteo quo erat præcinctus.* Ei præmittenda confessio cum operibus penitentiae, I, 531, 1. Quomodo sit panis arctus, XI, 419, 1: *Et dabit vobis Dominus panem arctum et aquam brevem.*

Indigne communicantibus sit panis impietatis, V, 415, 1, 2: *Comedunt panem impietatis, et vinum iniquitatis sumunt.* Eam inique sumentes, polluant mensam Domini, XIV, 559, 1: *Offeritis super altare meum panem pollutum, et dicitis: In quo polluimus te? In eo quod dicitis: Mens Domini despecta est.* Mors est malis et indignis, vita bonis, XVI, 409, 1; XVIII, 429, 2. *Aliis quidem odor mortis in mortem, aliis autem odor vite in vitam.* Vinum infert corpori Christi qui illud indigne sumit, VIII, 368, 1: *Quicumque manducaverit panem hunc, vel biberit calicem Domini indignè, reus erit corporis et sanguinis Domini.* Quam penam incurrant indigne communicantes, 369, 1: *Ideo inter vos multi infirmi, ... et dormiunt multi.*

3° *Reverentia.* Eucharistia quam reverenter colenda, III, 457, 1. Quam eam reverenter angeli, XIV, 564, 1, 2. Et estant angeli, XV, 561, 1. In ea Christum adorant angeli, XX, 256, 2; 257, 1: *In quem desiderant angeli prospicere.*

4° *Desiderium et amor.* Quo affectu sumenda sit Eucharistia, XVIII, 367, 2: *Quotiescumque manducabitis panem hunc et calicem bibetis, mortem Domini annuntiabitis donec veniat.* Ejus fames et desiderium optima ad eam dispositio, XIV, 569, 1, 2. Quanta ad eam aviditate accedendum, *ibid.*

5° Quomodo post Eucharistiam sumptam se genere debeat homo, XIV, 469, 2; 470, 1. Post eam sumptam non statim ad res externas declinandum est, IX, 420, 2: *Non defraudetis a die bono, et particula boni dati non te prætereat.*

PARS SECUNDA. EUCHARISTIA QUATERUS SACRIFICIUM.

I. EUCHARISTIA EST VERUM PROPRIQUE DICTUM SACRIFICIUM. 1° Eucharistia non tantum est sacramentum, sed et sacrificium, XIV, 561, 1: *In omni loco sacrificatur et offertur nomini meo oblatio munda.* Est proprii nominis sacrificium, I, 498, 1. Sacrificium verum et proprie dictum extat in Ecclesia Dei, *Psalm.* II, 256, 4, 2: *Juravit Dominus et non penitebit eum: Tu es sacerdos in æternum secundum ordinem Melchisedech.* Missæ sacrificium in *Psalmis* inuivtur, I, 126, 1: *Apyd te laus mea in Ecclesia magna, vota meo reddam in conspectu timentium eum.* Eucharistia est sacrificium, XV, 559, 4, 2. *Hic est sanguis meus Novi Testamenti, qui pro multis effunditur in remissionem peccatorum;* XVII, 275, 1: *Ministrantibus autem illis Domino... dixit Spiritus sanctus;* XVIII, 239, 1; XIX, 430, 1; 819, 1, 2; 520, 2. Sacrificium Missæ contra hæreticorum argumenta astruitur, 437, 1, 2 et seq. Non est abominatio ut conatur evincere Lutherus, *ibid.* Quam temere Missas privatas hæretici calumniantur, XVIII, 358, 2: *Unusquisque enim suam cenam præsumit ad manducandum.* Missa sacrificium est, et quidem secundum ordinem Melchisedech, XIV, 418, 2: *Tu es sacerdos in æternum, secundum ordinem Melchisedech.* Eucharistiae sacrificium in specie panis et vini in-

altum a Christo, cur. X. II. 400, 2; 401, 1: *Non itabant Domino vitum, et non placebunt ei sacrificia eorum quasi panis lugentium.*

2° Missa sacrificium est idem cum sacrificio crucis, re. et representatione, XVIII, 22, 1; XIX, 421, 1: *Non hæc est (Jesus) necessitatem quotidie quemadmodum sacerdotem (Levitici) prius pro suis delictis hostias offerre, deinde pro populi; hoc enim fecit semel, seipsum offerendo;* XXI, 490, 2. Missa est sacrificium jugo, sed incrementum, XVI, 408, 1: *Et panis quem ego dabo, caro mea est pro mundi vita.* Missa sacrificium est commemoratio sacrificii crucis, XVIII, 367, 1. Est applicatorium redemptionis, 22, 1; XIX, 421, 2. In eo renovatur oblatio Christi in cruce, XXI, 425, 1 et seq.: *Et videtur... Agnum stantem tangam occisum.* Cur iterari debeat, non vero sacrificium crucis, XIX, 452, 2.

3° *Ejus essentia.* Sacrificii Missæ essentia in consecratione consistit, XVIII, 367, 1. Est in consecrationis verbis significat instantaneam mutationem, eamque constantem, 364, 2: *Nec est corpus meum, quod pro vobis traditur.* Non videtur esse de essentia consecrationis, omitti tamen non potest sine peccato gravi, *ibid.* Eucharistiae mysteria in dies repetita, uti dicuntur plura sacramenta, ita non una sed plures dicuntur hostiæ, XIX, 447, 1, 2: *Nec esse est ego exemplaria quidem celestium his mandari, ipsa autem celestia melioribus hostiis quam istis.*

II. SACRIFICII MISSÆ EXCELLENTIA ET EFFICACIA. — 1° Quomodo complectatur in se tres species sacrificii Judæis præscripti, XIV, 563, 1, 2. Eucharistia triplex est sacrificium, holocaustum, victimam pacificam, et victimam pro peccato, XV, 559, 2. Est simul *mincha* et victimam, X, 275, 2: *Ua suavitate et memoriam similitudinis, et impingua oblationem.* Continet orationes, postulationes, obsecrationes et gratiarum actiones, XIX, 193, 2.

2° *Præstat omnibus sacrificiis veteris legis,* V, 522, 1. Ejus præstantia ex seipso, *ibid.* Est hoc præstantissimum Aaronico, XIV, 594, 2: *Et erunt Domino offerentes sacrificia, in justitia. Et placebit Domino sacrificium Juda et Jerusalem, sicut dies sæculi, et sicut anni antiqui.* Imo est omnium præstantissimum, 468, 2. Sacrificia Judæorum valebant ex opere operantis; eucharisticum, ex opere operato, V, 453, 2; 590, 1; X, 206, 2; XIV, 557, 2; 560, 2. Sacrificium eucharisticum quam præclarum sit, XV, 559, 1. Quomodo sit sacrificium mundum, XIV, 563, 1. Est oblatio munda, quam ubique gontium Deo offerendam prædicit Prophetæ, 561, 1, 2. Tripliciter dicitur munda, 553, 4, 2.

3° *Sacrificium eucharisticum est summum sacrificium quo Deus summe honoratur,* XIV, 468, 2. Est ministerium soli Deo debitum et proprium, XVII, 276, 1. Cur dicatur liturgia, *ibid.* Per Eucharistiae sacrificium summus Deo exhibetur cul-

tus, XV, 559, 2. Eo summe honoratur Deus octo de causis, XIV, 564, 1, 2 et seq. Cur vocetur incensum et thymiana, 562, 2. Missa sacrificium mire nomen Dei celebrat, 561, 1, 2 et seq. Est laus realis summi Dei, X, 423, 1. Est hostia laudis sive gratularum actio, XIX, 520, 2: *Per ipsum ergo offeramus hostiam laudis semper Deo.* Sacrificium Missæ est Deo gratissimum, XXI, 428, 1.

4° *Missa sacrificium est propitiatorium pro vivis et defunctis,* XIX, 42, 2. Pro omnibus offertur, exceptis excommunicatis, XX, 574, 2: *Ipsæ est propitiatio pro peccatis nostris, non pro nostris aut in tantum, sed etiam pro totius mundi.* Non est expiatorium, sed applicatorium in redemptionem, 457, 2. Illud pro vivis et defunctis offerri, et tali ritu et ornatu, traditio est, XVIII, 369, 2; XIX, 430, 1. In missa ut pro defunctis oratur, apostolorum est institutum, XVIII, 273, 2.

5° *Quid nobis impetret sacrificium Missæ,* XIX, 458, 1. Impetrat mediate remissionem culpam mortalium, XV, 559, 2 et seq.: *Hic est enim sanguis meus Novi Testamenti, qui pro multis effunditur in remissionem peccatorum.* Eucharistiam sumentes participes sunt sacrificii eucharistici, XVIII, 347, 2: *Non potestis calicem Domini bibere et calicem damnatorum; non potestis mensam Domini participes esse, et mensam damnatorum.* Per illud participat tam offerens quam assistens omnia merita Christi, XIV, 564, 2.

6° *Sacrificium Missæ offerre quantum sit dignitatis,* II, 53, 1. Missæ ministrasse angelos probatur multis exemplis, 210, 2. Aliae visiones ante eam vel in ea vise, 53, 2; 210, 2. Id offerunt angeli Deo, XXI, 488, 2 et seq.: *Et alius angelus venit, et stetit ante altare (thymiamatis), habens thuribulum aureum.* Eucharistiam interdum miraculo angelum, vel ipse Christus erogavit, vel miraculo alio sancti eam accepit, II, 138, 2; 210, 2.

7° *Sacrificii Eucharistiae duratio.* Dicitur jugo sacrificium, XIII, 475, 1: *Cum ablatum fuerit jugo sacrificium.* Durabit usque ad tempora Antichristi qui illud abrogabit et auferet, XI, 727, 2: *Juravit Dominus in dextera sua, et in brachio: Si dederit triticum tuum ultra cibum inimicis tuis; XII, 244, 2: Et de sacerdotibus et Levitis non interibit vir qui incendit sacrificium, et cadat victimam omnibus diebus;* XVIII, 367, 2: *Quotiescumque manducabitis panem hunc, et calicem homini bibetis, mortem Domini annuntiabitis donec veniat;* XIX, 460, 2. Illud Antichristus auferet publice tantum, nam privatim illud tollere non poterit, XI, 727, 2.

8° *Missam cœtere quotidie quam sit utile, quod et quales fructus ea ea reportentur,* II, 53, 2 et seq. Hac de re exempla, *ibid.* Quidam adolescens falso accusatus adulterii cum Elisabeth regina commissi mirabiliter sospes evasit, per devotionem erga Missæ sacrificium, X, 43, 1. S. Anselmum cum ab sanium facere sacrum non poterat, deatus in

eratorium, quotidie missam audiebat, I, 706, 2. E. Missa non recedendum nisi post actas gratias, XV, 562, 2: *Et hymno dicto, exierunt in montem Oliveti.*

III. SACRIFICII MISSÆ ANTIQUITAS ET RITUS. — Missæ sacrificium in usu fuit tempore S. Augustini, XIX, 193, 2. Item ab initio Ecclesiæ, 160, 1. Missæ olim celebrabantur in Dominica, XVII, 364, 2: *Una autem Sabbati eum concessissent ad frangendum panem.* Quare mane hora prima, 94, 1. Missæ olim celebrabantur super sepulcra vel corpora martyrum, X, 439, 2. Missæ canon sola martyrum nomina continebat, *ibid.* Cur latine dicatur, XVIII, 399, 1. Quos ex ea fructus populus percipiat, licet eam non intelligat, *ibid.* Cur in Missa olim omnes presentes communicare voluerit Anacletus Papa, XIV, 470, 1. Missa S. Jacobi quam antiqua sit, quantumque auctoritatis, XX, 8, 2.

EUCHEBIUS EMISSENUS. Eucherius Emissenus an auctor homiliarum quæ ejus nomine circumferuntur? XIV, 44, 2.

EUCHERIUS (S.) LUGDUNENSIS EPISCOPUS. Quam insignis mundi et rerum mundanarum fuerit contemptor, XIV, 190, 2. Ejus sancta familia et miracula, *ibid.*

EUCHEMIUS (S.) AURELIANENSIS EPISCOPUS. Ejus mater ipsum in utero ferens quam coelis benedictionem acceperit, XII, 43, 1. Quare a Carolo Martello in exilium relegatus, II, 290, 2.

EUCHITE. Euchite volebant semper orare, nec unquam manibus laborare, XVI, 238, 1; 392, 1, 2. Eorum error de obligatione semper orandi, XVIII, 684, 2.

EUCLEIDES. Euclidis Megarensis patientia, XX, 29, 1.

EUDOCIA. Eudocia in S. Stephanum bene affecta et pia fuit, XVII, 193, 1, 2. Vincula S. Petri exallavit, 262, 1.

EUDOXIA. Eudoxie Augusta tumulus quando agitari desierit, et qualiter, XII, 762, 2.

EUGENIA (S.). S. Eugenia virgo apparetis matri dixit se cum patre, celesti gloria donatam, XII, 761, 2.

EUGENIUS. Eugenii tyranni adversus Theodosium imperatorem insurgentis exitus, X, 42, 1.

EUGUBINUS. Eugubinus docuit hominem mori naturæ necessitate, XVIII, 132, 2.

EULALIA (S.). S. Eulalia sponte ad mortem properavit, I, 407, 1. In tenera ætate agonem suum igne consummavit, XVI, 482, 2. Ejus anima, specie columbar, in cælum evolavit, XI, 706, 1.

EULOGIUS (S.). Eulogius presbyter et martyr Cordubensis; ejus patientia in injuriis; columba ejus corpori in sedâ, XV, 472, 2 et seq.

EUMENES. Eumeni regi Persarum optime regiones Antiochi per Romanos date, IV, 451, 1. Volebat a fratribus adiri ut rex, non ut frater, IX, 392, 1.

EUNICE. Eunice, mater Timothei, erat Judæa,

XVII, 306, 4; XIX, 174, 1. Christiana fuit, licet e Judæis oriunda, 174, 1. Quid hæc vox latine sonet, 272, 2.

EUNOMIUS. Eunomius negabat Spiritum sanctum a Patre procedere, sed a solo Filio, XVI, 570, 2. Dicebat Filium non esse Verbum, XX, 520, 1. Asserit solis naturæ viribus Deum a nobis videri posse, XVIII, 415, 1. Ejus hæresin inspiravit diabolus, XIX, 222, 2.

EUNUCHUS, EUNUCHI. Eunuchus in aulis regum quid sit, I, 343, 1. Eunuchus capitur sæpe pro princeps, XVII, 204, 1. Eunuchi olim regibus familiaria erant, et principes gynæcei et aulae, ad præsidios provinciarum, XIII, 9, 4, 2. Erant aulae præfecti, primi apud reges, imo eorum cubicularii et secretorum consilii, IV, 137, 1; 343, 1, 2; 367, 1. Eunuchi vocantur omnes aulici et palatini, cur, XII, 210, 1; XIII, 9, 1, 2. Eunuchi sunt imberbes, *ibid.* Eorum frigiditas, X, 101, 2. Eorum vitas et vitia III, 306, 2. Commissas habebant virgines, sed his sæpe abutebantur, IX, 546, 1. Eunuchi sunt in Venerem præiores, XIX, 564, 1. Infames erant in lege veteri, XI, 687, 1. A populo. Del arcabantur apud Judæos, II, 482, 1; XIII, 9, 2. Non referabantur in censum aut familias, 657, 1. His comparatur populus gentilis, *ibid.*

Eunuchi triplices a Christo assignantur, XV, 423, 2. Eunuchi spirituales et voluntarii qui sint, idque propter regnum cælorum promerendum; his promittitur nomen gloriosius et diuturnius, quam possent habere a filiis suis, XI, 658, 4, 2; XIX, 311, 2.

Eunuchi duo in carcere cum Joseph, quorum unus suspensus, alter liberatus, sunt typi salvandorum et damnandorum, I, 337, 1, 2. Cur duo eunuchi voluerant insurgere in regem Assuerum, IV, 370, 2; 371, 1. An eunuchus fuerit Daniel, et socii, XIII, 9, 2.

Eunuchus Cantacis reginæ an esset gentilis, an proselytus, XV, 1, 203, 2. Ejus pietas, *ibid.*, et 204, 1. Baptizatus a Philippo, 205, 2. Suos filiosque convertit, et martyr occubuit, XI, 313, 2; XVII, 206, 2.

EUPATOR (*Vide* ANTIOCHUS EUPATOR).

EUPHEMIA (S.). S. Euphemia virgo et martyr toto corde fixa fuit in sartagine, IV, 527, 4. Er ejus corpore copiosus effluxit humor rubeus, XI, 762, 1.

EUPHRASIA (S.) MARTYR. S. Euphrasia Antiochea virgo quomodo mortem elegerit per deificationem sui corporis, XIII, 183, 1. Quo stratagemate martyr effecta, et casitatem servavit, I, 333, 2.

EUPHRASIA. Euphrasia illustris vidua Romana in solitudinem Thebæam concessit, XIX, 237, 2.

EUPHRATES. Euphrates fuit limites terre sancte, statutus a Deo ad orientem, IV, 234, 1, XIV, 418, 1. Cis Euphratem usque ad Judæam omnes fere gentes erant æmulæ Judæorum, IV, 234, 1.

Euphrates juxta Babylonem in varios se dividit rivos, XII, 476, 2. Ejus latitudo, XIII, 75, 1. Eo deducto in varios rivos, Babylonem occupavit Cyrus, XI, 274, 2. Quare in fine sæculi ab angulo sit exsiccandus, XXI, 299, 2. Euphrates voluptatum est symbolum, 207, 2.

EUPHRAXIA (S.). S. Euphraxia tempore Theodosii imperatoris vita, et hetus ad cælum transitus, I, 663, 1.

EURIPIDES. Euripides a Demetrio Phalareo reprehensus, quod dixisset mundi gloriam unum tantum diem durare et statim extingui, dum debuisset dicere non unum diem, sed unum temporis punctum, XI, 150, 1, 2.

EURIPUS. Euripi fluxus et refluxus, XI, 173, 1, 2. Septies per diem fuit et refuit, X, 414, 1. Symbolum est inconstantiæ, XVII, 417, 2; XX, 42, 2.

EUROCYDON. Eurocydon vel Aquilo quæ sit ventus, XVII, 436, 1. Cur ita vocetur, 427, 1. Quis ventus Euro-notus, *ibid.*

EUROPA. Europa terminus ad occidentem est Hispania, XIV, 19, 1. Majori ex parte mari alluitur, *ibid.*, 2.

EUROSIA (S.). S. Eurosiam invocantes in quacunque tempestate, a Christo exaudiuntur, XVIII, 308, 2 et seq.

EUSEBIUS CÆSARIENSIS seu PAMPHILI. Primum martyrologium scripsit, X, 523, 1. In Isaiam commentatus est, XI, 99, 1. Historicus refelitur, 206, 2.

EUSEBIUS EMISSENUS. Eusebius Emissenus episcopus non est auctor homiliarum quæ sub ejus nomine circumferuntur, XII, 412, 1; XVI, 270, 2.

EUSEBIUS NICOMEDIENSIS. Eusebius Nicomediensis episcopus Constantinum magnum S. Athanasio reddidit infensum, IX, 362, 2.

EUSEBIUS (S.) SAMOSATENUS. Eusebii Samosatensis episcopi contra Constantinum imperatorem Ariannum generositas, XX, 48, 2.

EUSEBIUS (S.) VERCELLENIS. S. Eusebius Verceilensis episcopus quas et quam patienti animo injurias ab hæreticis acceperit, XI, 598, 2. Maluit ante mori quam ab Ariano cibum sumere, XX, 536, 2. Ab Ariano occisus est, XV, 89, 2.

EUSEBIUS ANACHORETA. Eusebius parvum delictum, scilicet parvam in audienda sacra lectione negligentiam acri poenitentia in se punivit, IX, 525, 2; XX, 85, 1. Ejus alacritas in infirmitate toleranda, IX, 78, 4. Catena ferrea collum inclusit, XII, 293, 2; XX, 294, 2.

EUSEBIUS IN ÆGYPTO EPISCOPUS. Eusebius eo quod ecclesiam in Pelusio, ex oppressionibus populi non edificasset, a beato Isidoro Pelusiotæ angustatur, XIV, 92, 2.

EUSTACHIUS (S.). S. Eustachium nec non et alios sanctos qui in hac vita multa passi sunt, ut S. Job. S. Apolloniam, S. Rochum, S. Nicolaum, S. Leonardum, S. Valentium, S. Susannam in infortunio invocamus, XIX, 378, 2.

EUSTATHIUS (S.). S. Eustathius quam parvula faceret, XII, 93, 1. Quomodo martyri sui omen cepit, 657, 2.

EUSTOCHIUM. Eustochium illustris matrona Romana, Roma Bethlehem prætulit, XIV, 113, 2.

EUTHYMIA. Euthymia Democriti sui animi tranquillitas quæ sit, V, 459, 2.

EUTHYMIUS (S.). S. Euthymius abbas sacrificans sæpe vidit angelos, II, 63, 2. Ejus morientis monitum de hospitalitate, X, 84, 2. Quando sit mortuus, *ibid.* Ex ejus corpore oleum fluxit, XI, 762, 1.

EUTHYMIUS COMMENTATOR. Euthymius, qui cum Theophylacto fuit S. Joannis Chrysostomi quasi discipulus et assela, sua breviter ex aliis Patribus collegit, XVI, 291, 2.

EUTHYMIUS PUGIL. Euthymius, semper Olympice victor et semel victus, consecratus est vivus sententiæ, XXI, 90, 1.

ETRAPELIA. Etrapelia quæ sit virtus, quam ei adversetur, XVIII, 651, 1.

EUTROPIUS EUNUCHUS. Eutropii potentia et intolerabile regimen, ejusque ruina, IX, 677, 1. Quam impotenter sit dominatus, VI, 487, 2. Fuit effeminatus, 496, 2. Ecclesiarum immunitatem infringere conatus, ad eadem tamen in necessitate confugere coactus est, XI, 708, 2. Ad inun lapsus, et summo honorum gradum præcipitatus, XIX, 263, 2 et seq. Capitis est damnatus, II, 385, 2 et seq.

EUTYCHES, EUTYCHIANUS. Eutycheis quæ fuerit hæresis et circa quid potissimum versaretur, XII, 108, 2; XXI, 196, 1. Eutycheis in Christo unam divinam naturam ac personam ponebat, XVIII, 454, 1. Dicebat Verbum incarnatione transformatum esse in carnem, XVI, 307, 2 et seq.; XIX, 26, 1. Eutycheiani dicebant humanitatem Christi a deitate fuisse consumptam, XX, 410, 2. Eutycheis unam naturam in Christo constituens velut coram fuit Ecclesiam impetens; damnatus is fuit a concilio Chalcedonensi, XIV, 371, 2. Eutycheiani quanta crudelitate Proterium Alexandrinum patriarcham interfecerint, XIII, 158, 1.

EUTYCHIANUS (S.). S. Eutychanus Pontifex multos martyres manibus propriis sepelivit, XVII, 191, 1.

EUTYCHUS. Eutychas a S. Paulo vitæ restitutus, factus est deinde in Hispania martyr, XVII, 365, 1.

EVA. Eva significat feminam, IX, 683, 2. Eva mater viventium, cur, VII, 499, 1. Eva est creata sexto die, I, 91, 1. Quomodo ex costa Adæ, 92, 2. Ejus formatio est proprie, non metaphoricè intelligenda, XVIII, 664, 1. Est mariti sui filia, XII, 39, 2. Est a Deo, separato in loco ab Adam, formata, et ac eum deducta, XVIII, 664, 1, 2. Est condita in Paradiso, I, 93, 2. Ejus primum peccatum fuit superbia, et unde, 100, 2 seq. Quam omniscientiam appetiit, 101, 1. Ejus quinque peccata, *ibid.* A serpente decepta columbæ assimilatur, XIII, 334, 2. Quæ

sensu seducta dicitur, non Adam, XIX, 206, 1. Fuit occasio peccati Adæ, Job, 315, 2. An Eva sola peccans filius infecisset peccato originali, IX, 690, 2. XVIII, 97, 1. Per eam factum est initium peccati, IX, 690, 2. *M. P.* fuit ploratus et perditionis, XV, 653, 1. Peccatum confitens veniam invenit, V, 578, 1. Eva et Marie antitheses, VII, 880, 1. An resurrexerit resurgente Christo, XV, 636, 1.

EVAGRIUS PHILOSOPHUS. Evagrius philosophus post mortem apparens dixit sibi ob elemosynas abunde satisfactum, VI, 26, 2 et seq.; XVIII, 479, 1.

EVAGRIUS ABBAS. Ejus de silentio gnoma, XX, 138, 1, 2.

EVAGRIUS DIACONUS. Eum dæmon voluit decipere, XVIII, 676, 1.

EVANGELIUM. ^{1.} Quomodo vocetur, ejus materia, natura, methodus. Evangelium cur dicitur sanctum, XV, 47, 1. Evangelium regni cur dicitur, 134, 1. Vocatur verbum gratiæ, XVII, 289, 1. Evangelium gloriæ, id est gloriosum, quinque ob causas dicitur, XIX, 182, 1, 2.

Cur vocetur æternum, XXI, 278, 1. Id fuit ab æterno, in secreto divinitatis consilio, XVIII, 244, 2. Evangelium de Christo etiam Abraham tempore notum, 538, 2.

Ejus materia, auctor, methodus, XV, 3, 1, 2. Ejus materia est Christus, tum qua Deus, tum qua homo, *ibid.* Evangelium quomodo latum, et quomodo simul angustum, I, 2, 2. Est breve præceptum, amplum rebus, XI, 249, 1. Evangelica doctrina de moribus tradita est a Christo per breves gnomas, XV, 23, 2. Est legis compendium, XVIII, 173, 1. Est compendium totius theologiæ et doctrinæ viteque Christianæ, XV, 3, 1. Ad ipsum omnes alii Novi Testamenti libri inferuntur, ut ad basin; est velut sol inter planetas, 3, 2. Non consistit syllabis, sed litteris, XII, 233, 1.

^{2.} *Evangelii præcellentia, dignitas et elogium.* XV, 2, 1. Ejus perfectio, 47, 1. Est integrum et perfectum, 6, 2 et seqq. Plenam docet justitiam et perfectionem hominis, nec ei alia lex successit, XVIII, 173, 1. Evangelica perfectio longe major estea quam Judei sectabantur, X, 184, 2. In eo revelatur vera justitia qua est et proficit de fide in fidem, XVIII, 46, 2. Ejus doctrina quam præstans est, XV, 4, 2. Ejus sublimis doctrina, 7, 2. Norma est sanctæ doctrinæ, XIX, 182, 1. Continet doctrinam symbolicam, XV, 3, 1. Promittit cælestia, non terrena, 3, 2; 6, 1. In eo radiosa veniant quæ docentur, sublimia ingenia quod speculantur, 3, 2. Cuncto hominum ætati, sexti, gradui convenit, 6, 1, 2. Tradit præcepta simul et consilia, et ex utrisque mixta, 7, 1. Evangelica consilia et præcepta murenalis aureis indicata, V, 520, 1. Doctrina evangelica quasi gemma ornat mentes hominum, XIX, 79, 2. Evangelica doctrina allegorice significatur per aquas torrentis sensim crescentes, XII, 880, 4, 2. Est velut pluvia serotina,

XIV, 477, 1. Quomodo sit frumentum et vinum, 467, 1.

Evangelium est terminus legis, XV, 6, 1. Est Veteris Testamenti supplementum, XVI, 295, 1. Est id veritas, lex vetus umbra, *ibid.*, 451, 1. Est conformatio et obsignatio legis et prophetarum, XVIII, 72, 2. Est prophetia rasignata, XI, 56, 2. Ejus et legis Mosaicæ harmonia, V, 484, 2. Ejus et legis Mosaicæ antitheses, XV, 4, 1, 2, usque a 10, 1, 2. Ejus et legis veteris tres imo et sex differentiæ, XVI, 47, 2; 535, 2. Una cum præcepto promittit voluntati gratiam ad id implendum, XV, 8, 1.

Evangelium velut lumen est, V, 171, 1. Ejus tempus diei assimilatur, XVIII, 224, 2. Quomodo dividat flammam ignis, *Psalm.* I, 165, 2. Est velut speculum ad quod suam quisque faciem et aliam intueatur et poliat, XV, 40, 1, 2.

Evangelium pacis quod sit, XVIII, 691, 2 et seq. Ipsum est lex pacis amoris et concordiæ, XV, 97, 1. Evangelii tempus est et gratiæ, XVIII, 466, 2.

Evangelium est proprie bonus et laetus nuntius, XIV, 588, 2; XV, 47, 2. Est nuntius amoris, lex libertatis et charitatis, XV, 3, 1, 2. Evangelii libertas duabus in rebus sita est. XVIII, 558, 1. Id non facit Christianos liberos ab observatione mandatorum, XX, 87, 1.

Evangelii vis et efficacia ad animos permovendos, XV, 8, 1, 2. Ejus vis in hominibus et nationibus barbaris, *Psalm.* I, 164, 1, 2; 165, 1, 2. Operatur salutem mentis et corporis, XVIII, 46, 1. Ejus auditus non confort vitam, ut volunt Novantes, 662, 1, 2. Evangelium facit apostolos, XV, 9, 4, 2. Facit reges cælestes, 130, 2.

Evangelii lex quomodo duratura sit, XXI, 353, 2. Evangelium datum est omnibus gentibus, et durabit semper, XV, 6, 1.

Evangelio rebelles et obistentes vel injurios punit Deus, et quomodo, XI, 707, 1; XIV, 125, 1.

^{3.} *Evangelii prædicatio.* Evangelium primo pastoribus annuntiatum fuit, XVI, 64, 2. Evangelizare per totum orbem apostolis sepe fuit injunctum a Christo, XV, 7, 3, 1. Ipsum prædicandum dicitur quibusvis gentibus, XVIII, 180, 1. Quomodo, quando id fiet, vel factum sit, 182, 2. A Jerusalem per totum orbem diffusa est doctrina evangelica, XIV, 535, 1, 2. Id per meridiem exteras orbis plagas pervasit, 19, 1, 2. *Ante* exidium urbis per omnes provincias non fuit prædicatum, XV, 504, 2. Sed id fiet ante finem orbis, *ibid.* Quomodo dicatur prædicatum omni creaturæ, XIX, 78, 2. Multis adhuc gentibus prædicatum non est, XXI, 353, 2. Quid sit Evangelium implere et sanctificare, XVIII, 238, 2. Evangelii prædicatio est quasi sacrificium, XIV, 464, 1, 2. Non est unicum in Ecclesia sacrificium, XIX, 79, 1. Evangelium prædicandum in deserta gentium multitudine representat Joannes in deserto prædicans; ipsum prædicare et conscribere, et miraculis confirmare, minus est aposto-

lorum, XV, 254, 2. Evangelii præparatio est calceus militis Christiani, XVIII, 680, 2 et seq.

Evangelii prædicatio dicitur vox Domini, *Psalm.* I, 464, 1 et seq. Quam sit sonora et potens, XXI, 33, 1. Ejus vis et energia, XIV, 464, 1, 2. Fuit cui vox tonitruum, X, 406, 1. Orbem pervasit quasi fulgur, XIX, 79, 1. Evangelii prædicatio, gratia et vocatio est arcus Christi, XXI, 440, 1. Cur grano sinapis comparetur, XV, 328, 2 et seq. Cur fermento comparetur, 330, 1, 2. Cur thesauro abscondito, 333, 2. Per omnem terram diffundendum ostenditur per lucernam super candelabro positam, 155, 2. Cur sagæna comparetur, 334, 2. Ejus prædicatio semini assimilatur, 319, 1, 2. Ejus prædicatio et doctrina sensim crevit, Christo quasi in caelis dormiente, et nesciente, 684, 2. Cur non parum ubique, et in omnibus fructum proferat, 319, 2 et seq. (*Vide* *Apostolorum prædicatio*).

^{4.} *Quanta reverentia Evangelio exhibenda.* Dum recitatur, cerei accenduntur, ejus reverentia, XV, 4, 1. Dum in templo legitur, assurgunt Christiani, reverentia causa, IV, 248, 1; XV, 4, 1, 2. Idem ei honor referendus qui cruci Christi, XV, 4, 2. Est ad eam reverentia audiendum qua Christus ipse, 4, 1. Evangelia in concilio Ephesino posita sunt in subsele, VII, 149, 2. Per ipsum evangelium solemniter juratur, XV, 2, 2. Est in honore hæreticis et dæmonibus, per id plurima patrata sunt miracula, *ibid.*, et seq. Evangelii scriptus codex ægrotis applicatur, sæpe morbos eorum sanat, XVIII, 46, 1.

^{5.} *Evangelia que sint legitima et canonica.* Evangelia olim varia scripta ab hæreticis, et ascripta apostolis, XV, 11, 1. Quatuor tantum sunt legitima: sunt ea probata ab apostolis et Ecclesiæ auctoritate, *ibid.* Cur sint quatuor, *ibid.*, et seq.

Evangelium S. Matthæi. Matheus primus scripsit evangelium, XV, 48, 2. Non scripsit græce, sed hebraice, *ibid.* Hebraeus tamen textus modo interdidit, 49, 1. Quo tempore scriptum, XV, 49, 1, et XVII, 2, 2. Scriptum jussu apostolorum, XV, 49, 1; XVII, 3, 1. Conversum mox est in linguam græcam ab aliquo apostolorum, XV, 49, 1, 2. Id Hebraicum a Sebastiano Munstero editum, spurium est, XIX, 249, 1. Ejus partitio, XV, 50, 1. In quo id aliis Evangeliiis præcellat, 50, 1, 2. Videtur S. Matheus eventus Veteris Testamenti juxta Hebraicam veritatem citasse, sed interpres Græcum in sua translatione substituit versionem Septuaginta, 49, 2. Sepe ordinem rei gestæ in suo Evangelio immutat, 227, 2; 252, 2. Plerumque in eo servando accuratus, 269, 2. Sepe multa simul conglobat, 584, 1. In quo a S. Luca differat, 137, 1; 146, 1 (*Vide* *S. Matheus*).

Evangelium S. Marci. S. Marcus scripsit Evangelium, Petro narrante et confirmante, XV, 663, 1. Quo anno Evangelium scripsit, 663, 2. Qua lingua scripsit, 665, 1. Putatur Græce scripsisse, 2, *idque* patriciis et nobilibus, *ibid.* Forte græce et latine scripsit, 666, 1. Non curat ordinem rei gestæ,

667, 1, 2. S. Marci Evangelium Romæ conscriptum est, XVIII, 134, 2. Semper habitum fuit pro Scriptura canonica, XV, 667, 1, 2. Ejus cum Mattheo æquatio, 664, 2. Commentarius Chrysostomi in Marcum non est ejus genuinus partus, 667, 1. Uti non alius S. Hieronymo ascriptus, *ibid.* (*Vide* *S. Marcus*).

Evangelium S. Lucae. S. Lucas Evangelium quando conscriptum fuit, XVI, 2, 2; XVII, 6, 1. S. Lucas scripsit græce suum Evangelium Græcia, XVI, 1, 2. Scripsit id contra apocrypha aliorum Evangelia, *ibid.*, 6, 1. Scripsit id acceptum ex ore Pauli et apostolorum, *ibid.* Quæ fuerit ei causa scribendi, 3, 1. Quenam habeat in suo Evangelio peculiaria, quæ alii tres non habeant, *ibid.* Plusquam alii misericordiam Dei commendat, 3, 2. In gestis Christi narrandis aliquando non servat temporis ordinem, 219, 2 et seqq. Subinde utitur recapitulatione, 190, 2. Evangelium orsus a templo, in devotione tempus concludit, 284, 2. Commentatores S. Lucae qui, 3, 2 (*Vide* *S. Lucas*).

Evangelium S. Joannis. S. Joannes inter Evangelistas est ultimus, XVI, 288, 4. Quando, ubi, quare Evangelium scripsit, 287, 1, 2. Ejus scribendi occasio, præstantia ejus et præparatio, XVII, 41, 2. Scripsit Evangelium contra novos hæreticos, XVI, 652, 2. Scripsit præmissis communi Ecclesiæ jejunio, et tonitruis ac fulguribus prævis, 287, 1, 2. Cæteros Evangelistas sublimitate superat, 288, 1. Ejus materia et argumentum est excellens, *ibid.* Ejus stylus, 289, 1. Celebriores Christi conciones et disputationes fustus enarrat, *ibid.* Duorum priorum annorum prædicationis Christi historiam præcipue textit, 289, 1; 390, 1. Res graves per affirmationem et negationem contrarii assertit, 290, 2. Assertit Christum aliquam dixisse, quæ ipse Joannes non narravit, brevitati studens, 294, 1. Solus narrat multa ejus miracula, *ibid.* Cur a Verbi divinitate incipiat, 294, 1, 2. Cur amen, amen ingenium, 338, 2. Ejus auctoritas et revelationes, *ibid.* Deletatur nomine veritatis, *ibid.* An ante ultimum caput Evangelium suum finire voluerit, 638, 1. Evangelium S. Joannis gestare et legere unde deductum, XVIII, 46, 1. Commentatores S. Joannis qui, 294, 1 (*Vide* *S. Joannes*).

^{6.} *Evangelia apocrypha.* Evangelium secundum Hebræos cuius sit auctoritas, XV, 11, 1. Non est canonicum, XV, 11, 2; XVIII, 400, 1. Idem quoque dicitur Nazareorum, quia hi eo utebantur, *ibid.* Evangelium Nicolæi apocryphum est, XV, 684, 2. Evangelium S. Jacobi est suppositivum, XX, 9, 1.

EVANGELISTÆ. Evangelistæ qui sint, XVIII, 630, 1. Inter eos quis sit ordo, XXI, 408, 1. Eorum præcipuus quomodo sit Joannes, 2, 1. Evangelistæ opus quod et quale, XIX, 308, 1. Per quatuor fabros Zacharias visos representari queunt, XIV, 370, 1. His quatuor adaptantur quatuor animalium et cherubinorum proprietates, XII, 507, 4; XV, 12, 1, 2; XXI, 407, 2.

Quo ordine et tempore illorum quisque scripsit,

XV, 43, 4. Eorum differentia quoad initium Evangelii, **XV, 669, 2; XXI, 108, 1.** Omnes inter se consentiunt, quod eorum habet unus habet et alius, quod hic subicit, ille supplet; quod hic obscure, ille clare enuntiat, **XV, 13, 2.** Cur subinde inter se dissonent, *ibid.* Verbis discordant, sensu concordant, **23, 1, 2.** Non omnia gesta Christi scripserunt, **XVII, 45, 2.** Narrant gesta et dicta Christi, pauca e multis, sed non servant ordinem temporis in his recensendis, **XV, 23, 1.** Quia brevitas studio rem gestam involvunt, hinc subinde repugnantia dicere videntur, **29, 2; 30, 1, 2.** Quae sint singulorum in scribendo proprietates, **25, 2.** Prophetas subinde citant, non quoad verba, sed quoad sensum, **XIV, 495, 2; XV, 29, 2.** Saepe ludunt in verbis elegantiae causa, et idem nomen vel verbum statim aliter atque aliter accipiunt, **XV, 27, 2** et seq. Saepe novas formant voces, ubi res est nova, **191, 2.** Graece scribentes multas Latinas voces usurpant quasi Graecas, **XVII, 70, 2; XVIII, 348, 2.** Ethicam supernaturalem in Evangelii tradunt, **IX, 6, 1.** Assidue quomodo Deum laudent, **XXI, 411, 1.** Eorum capita quomodo olim Patres Graeci et Latini distinxerunt, **XIII, 253, 1** (*Vide MATTHEUS, MARCUS, LUCAS, JOHANNES*).

EVANGELIZARE. Evangelizantes aequum est ex Evangelio vivere, **XVIII, 329, 1.** Evangelizare gratis consilium est evangelicum, **330, 2.** Evangelizantium, id est apostolorum pedes laudantur, **180, 2** (*Vide CONCORDATOR, PREDICATOR*).

EVENTUS. Eventu actus non sunt metiendi, **X, 160, 2** et seq. Eventus fortuitos regit Deus, **V, 519, 1.**

EVERGISTUS (S.). S. Evergisto archiepiscopo Coloniensi S. Gereonem laudanti applausere sancti de tumultis suis, **VI, 373, 2** et seq. Per contactum sacrorum pulverum Thebæorum martyrum a dolore capitis liberatus est, **XI, 382, 4.**

EVIRARE. Evirare est effeminare, **X, 55, 1.** Evirantes se Romae gravissime puniebantur, **XVIII, 375, 2.**

EVODIA. Evodia rem Christianam Philippis promovit, **XIX, 58, 2.**

EVODIUS. Evodius primus post S. Patrum Antiochie episcopus, **XVII, 3, 2.**

EXACTORES. Quos eo nomine intelligit Isaias, **XI, 137, 2.** Cur a Christo didrachma non petant, sed ab apostolis, **XV, 395, 1, 2** et seq.

EXAMINARE EXAMEN. Examen mentis divinae perspicit corda hominum, **V, 523, 2.** Dei particulare examen tribuit Apostolus igni Purgatorii, **XVIII, 273, 1.** An id per ignem in fine mundi revelandum exponi queat, **274, 1.**

Examinet quisque opus suum, non vero alterius, **XVIII, 575, 1.** Examinandi sunt spiritus a fidelibus, **XX, 586, 2.**

Examen particulare quantum conducit, **XII, 399, 2; XIX, 50, 1, 2.** Examen conscientiae facit ad animae purgationem et profectum, **VI, 521, 2.** Ante

peccatorum confessionem est instar iudicii privati et domestici, **XI, 437, 2.** Quomodo et quando instituentium, *ibid.* Examen quotidianum conscientiae, **III, 325, 1, 2; XI, 754, 2.** Gnomae de eodem, **XII, 399, 2; 400, 1.** Examen operum est labium mensurarum reflexum mysterii, **XII, 801, 1.**

EXCECATIO. 1º Excecatio cordis quid sit, **XI, 182, 1.** Est pravus affectus, indeque carentia luminis, *ibid.* Ad eam duo requiruntur, *ibid.* Dupliciter contingit, *ibid.* et 483 1. Excecatio tribuitur tum Deo excecatum deserenti, tum homini seipsum proprie excecanti, **XV, 322, 2.** Deus quatuor modis excecet hominem, **XVIII, 25, 2.** Excecet se homo directe, Deus indirecte, **XI, 183, 1.** Excecationis suae causa est ipse homo sua malitia, **XVI, 516, 1.**

2º Excecatio Salomonis, **III, 616, 2.** Jeroboam, regis Israel, **616, 1; 624, 2.** Hielis qui Jericho reedificavit, **638, 4, 2.** Regum Israel, **636, 4.** Jotham, **IV, 48, 1, 2.** Josias regis, **55, 2** et seq. Jetherorum, **XVI, 816, 1.** Excecatio Judaeorum mystice fuit denotata in relatione faciei Domini, **XV, 588, 1.**

EXCALCEATIO. Excalceatio duplex: alia in peccatum, alia in signum cessionis juris, **III, 246, 2.**

EXCELSA. Excelsa in Scripturis quid significant, **III, 557, 1.** Erant duplicia, *ibid.*, 2; **XI, 122, 1.** Erant fana et altaria diis dicata, **XIII, 344, 1; 614, 1.** Quenam Judaeis essent, **XII, 546, 1.** Excelsa dicuntur templa in locis excelsis erecta, **VI, 231, 1.** Sunt templa sibi Hebraeis dicata Deo, contra sumum praeceptum, **III, 634, 1, 2.** Cur dicantur altaria, **XII, 70, 2; XVIII, 185, 2.** An ea liceret evertere, **XVIII, 185, 2.** Cur in veteri lege vetabantur, **X, 526, 1.** Excusantur pii reges qui excelsa tolerarunt, **III, 558, 1.** Fuere illicita post templum aedificatum, *ibid.* Excelsa Isaac quae vocet Amos, **XIII, 614, 1.** Excelsa animi quoque sint, **XII, 546, 2.**

EXCESSUS. Excessus est defectus in omni re, habet adjunctum vitium, **VI, 58, 1.** Excessus in omni re, etiam bona, noxius est, **X, 266, 1; 267, 2.** Excessus mentis quid sit, et quorom, **XVIII, 452, 1, 2.** Aliquando fit sine alienatione a sensibus, **XIII, 545, 2.**

EXCIDIUM. Excidium urbis Jerosolymae praedictum a Tobia seniore, **IV, 308, 1.** Ninives item, **310, 1.** Quando hoc advenerit, **311, 2.** Excidium Jerusalem per Titum quam fuerit atrox et horrendum, **XV, 507, 1.** Causa hujus atrocitatis fuit Christicidium, *ibid.* (*Vide JERUSALEM*).

Excidium mundi representatur excidio Ninives, **XIV, 183, 1.** Excidium Babylonium typus fuit excidii mundi, ejusque regis diaboli, **XI, 280, 2.** Excidii saeculi figura fuit aversio regni Samariae, et aversio Jerusalem, **XXI, 153, 1.** Excidium Jerusalem est, quod fuit typus excidii orbis, **XV, 506, 1.** Excidium orbis prophetae et Christus semper jungunt, cum aliis excidiis quae ejus fuerint praeludia, et ab his ad illud saltem, **512, 2** et seq.

EXCOMMUNICATIO. Excommunicationis figura, **III, 624, 2.** Haec gladio Petri denotatur, **XV, 577, 2.** Representata est in repentina morte Ananiae et Sapphiri, **XVII, 457, 2.** Excommunicandi potestas laicis non est danda, sed Ecclesiae, **XVIII, 286, 1.** Excommunicationis et peccati analogia, **XV, 411, 4.** Excommunicationis finis, **XVIII, 287, 1.** Est non ad perditionem, sed ad emendationem peccatoris, **XIX, 191, 2.** Peccanti infligitur, non ut pereat, sed ut emendetur, **XV, 440, 2.**

Excommunicati quare dicuntur tradi Satanae, **XVIII, 286, 2.** Dicuntur possideri a demone, **XIX, 191, 2.** Hinc olim ab eo corporaliter vexabantur, **VIII, 287, 2.** Dicuntur absolvi, non vero iis condonari, **437, 1, 2.** In excommunicatione deus, non potest ab Ecclesia vel Pontifice abvi, **XV, 372, 1, 2.**

Excommunicatio non est leviter infligenda, **XI, 3, 2.** Ea est sobrie exercenda, **XVIII, 484, 2.**

EXCUSATIO. Excusatio adumbrat peccatum, **Job, 764, 1.** Non valet apud Deum, **Job, 463, 2: Numquid Deo potest comparari homo, etiam cum perfectus fuerit scientiae? Deo exosa est, III, 336, 2: Locutusque est ad eum (Saullem) Samuel: Quid fecisti? Respondit Saul: Quia vidi quod populus dilaberetur a me, et tu non veneras iuxta placitum dicitur. Necessitate compulsus, obtuli holocaustum. Excusationes calvae peccantium, VII, 202, 1: Necessitas tuum, ut peccare facias carnem tuam. Excusationes mendaces conscientiae Deus disperdit et revelat, **XVIII, 63, 2: Testimonium reddente illis conscientia ipsorum, et inter se invicem cogitationibus accusantibus, aut defendentibus, in die cum judicabit Deus occulta hominum. Excusationes frivole impotentiae vel infirmitatis sunt symbolice panni laevi, VI, 197, 2. Excusatio frivola illius qui temere votum emisit, VII, 201, 2. Excusationum squamae tollendae sunt, XVII, 219, 2. Excusatio invidiosorum ad prandium deducitur, XVI, 197, 2; 198, 1, 2.****

EXFURATIO. Exfurationem Hebraei per euphemismum tam horrosius quam boni omnis causa, solent dicere, **XIII, 627, 2.**

EXEDRAE. Exedrae, gazophylacia, et pastophoria, **III, 581, 1, 2.** Exedrae vocantur cubicularia, unde, et exedra quid significet, **XII, 781, 2.** Exedrae erant cubicularia aedificata in appendicibus templi in quibus quiescere poterant sacerdotes, et pellex templi recondebatur, **251, 2.**

EXEMPLUM. 1º Exempli vis et potentia. Exempla quantum possint in utramque partem, **XX, 208, 1: Exemplum accipite, fratres, carius mali, laboris et patientiae, proprietatis qui locuti sunt in nomine homini; 645, 1: Noli imitari malum, sed quod bonum est. Exemplorum vis major quam verborum, III, 464, 2: Quod fecere videritis, hoc facite; XV, 488, 2: Omnia ergo quaecumque dixerint vobis, servate et facite: secundum opera vero eorum non facite: dicit enim, et non faciunt; XX, 295, 1:**

*Conversationem inter gentes habentes bonam, ut in eo quod delictant de vobis tanquam de malefactoribus, ex bonis operibus vos considerent, glorificent Deum. Exempla plus movent quam praeccepta, IX, 27, 1. Exempla veterum fulciant infirmos, XII, 265, 4, 2. Exempla fortium docent fortitudinem, XX, 207, 2 et seq. Exempla principum reipublicae statum fundant, XIV, 403, 1. Exempla visa quam ad movendum potentia sunt, 448, 2: In diebus illis... apprehendent furiarum viri Judaei, dicentes: Imitus vobiscum, audivimus enim quantum Deus vobiscum est. Exempla quantum ad imitationem excitent, XXI, 40, 2. Exempla boni vis quanta sit, XIII, 52, 2. Exempla sancta mire prout ad virtutem ingenerandam, V, 398, 1: Multi cibi in novatibus patrum: et alii congregantur absque iudicio. Exempla majorum animant in rebus arduis, IV, 432, 2. Mementote operum patrum, quae fecerunt in generationibus suis: et accipietis gloriam magnam, et nomen aeternum... Vos ergo filii, confortamini et viriliter agite in lege, quia in ipsa gloria eritis. Exempla sancta velut mensa sunt, V, 253, 4. Velut tauri alites, *ibid.* Sunt velut mel, VI, 232, 1: Comede, filii, mel, quia bonum est, et sapientum dulcissimum gutturi tuo: sic et doctrina sapientiae animae tuae, quam cum invenieris, habebis in nostrissimis spem.*

2º Exempla diversarum virtutum. Varia biblica exempla cum Romanis et Graecis comparantur, **I, 20, 1, 2** et seq. Exempla multorum Gentilium pro gloria dimittantur, **IV, 456, 2** et seq. Exempla eorum qui mortem fortiter tulerunt, Gentilium et fidelium, **12, 680, 1, 2** et seq. Exempla militum ex desperatione pugnantium, **IV, 477, 2.** Exempla per quae ostenditur quomodo Deus adsit per operum suum, **XI, 202, 1.** Exempla actuum heroicorum, **VII, 181, 2.** Exempla eorum qui clades et malam fortunam aequo animo tulerunt, **XII, 680, 1, 2** et seq. Exempla de labore, **578, 2.** Exempla eorum qui consenserunt melius esse cito mori, **VII, 165, 2.** Exempla de immortalitate animae, **157, 2.** Exempla fortitudinis martyrum, **XIX, 406, 2.** Exempla aliquot feminarum martyrum, filios ad martyrium intanciantium, **IV, 532, 1.** Exempla eorum qui in juventute et paupertate floruerunt sapientia, **VII, 184, 4.** Exempla principum temperantium, **V, 352, 2.** Exempla sobrietatis, **XIII, 3, 1, 2** et seq. Exempla conjugum in conjugio continentium, **XVIII, 301, 2.** Exempla conformantis se voluntati divinae, **204, 4.** Exempla oblivionis injuriarum, **217, 1.** Exempla penitentium, **467, 1, 2.** Exempla eorum qui non depauperati, sed ditati sunt per eleemosynas, **478, 2** et seq. Exempla fugientium episcoporum, **VIII, 106, 2** (*Vide varias virtutes de quibus hic agitur*).

3º Exempla variae punitionis. Exemplo Saul in posteris puniit, discant patres non peccare, **III, 521, 1, 2.** Exempla punitionis indigno communicantium, **XVIII, 369, 1.** Exempla punitionum superstitium plus movet quam non vivorum, **III, 414, 2.**

Exempla bona ab oculis ponenda, et attente amiseranda. Exempla et virtutes sanctorum velut lucerne sunt, XIV, 283, 2; XVI, 175, 1: *Sint umbra vestri precincti et lucerne ardentes in manibus vestris.* Exempla patrum defunctorum sunt dei spirituales, XVIII, 680, 2. Exempla bonorum ante oculos sibi statuatur oportet qui bonus evadere cupit, XIV, 127, 2. Cur exemplo docendi alii, XVIII, 7, 1.

EXEQULE. Exequiarum primorum Christianorum ritus, XVII, 2. et seq. (*Vide FUNES, SEPULTURA*).

EXERCITATIO, EXERCITIUM. 1º *Exercitium corporale moderatum sanitati conducit*, X, 97, 1, 2; 430, 2. *Exercitium corporis ante cibum confert ad valetudinem*, XIX, 230, 2. *Exercitatio militibus necessaria est*, IV, 554, 4, 2.

2º *Exercitia spiritualia virtutum.* Exercitio virtus omnis addiscitur, magis quam studio, XIX, 229, 1. *Exercitia pietatis torpidi ob difficultatem abhorrescunt*, VI, 156, 1. Non sunt facilia mutanda, 337, 2. *Crebra mutatio profectui valde contraria*, VII, 606, 2. *Exercitia pia hora certa destinata fieri, non sunt facilia omittenda*, X, 844, 2. *Exercitia olim octo erant conventum Ecclesia*, XVIII, 395, 2. *Exercitia a professione aliena suscipienda non sunt*, IX, 366, 2.

EXERCITIUS. Exercitius ab exercitatione nomen accepit, IV, 551, 1, 2; XIV, 20, 1. *Exercitius est unus collectivus, sed multus distributive*, XIV, 477, 2. *Exercitius etiam significat multitudinem*, 20, 1. *Exercitius Dei sunt angeli*, XVI, 65, 1. *Exercitius robur in ordine consistit*, VII, 559, 1. *Exercitius cervorum duce leone est fortior exercituum duce cervo*, IV, 474, 2.

Exercitius Niniven et Assyrios invadentium vocatur diluvium, cur, XIV, 164, 1, 2. *Exercitius barbarorum an representetur per locustas in fine seculi et puteo abyssi prodromentes*, XXI, 203, 1, 2. *Exercitius Romanorum Jerusalem obsidentium, an esset abominatio desolationis*, XIII, 132, 1. *Exercitius Theodosii imperatoris ab agelo Raphaelo Ravennam ductus Joannem tyrannum profligavit*, IV, 388, 2. *Exercitius in terram sanctam missi, olim a Pontifice benedicti soliti*, 474, 2. *Exercitius Antichristi erant Gog et Magog*, XIX, 163, 1. *Veniunt ad eum in Jerusalem*, 163, 2 et seq.

EXHORTATIO. Exhortatio et consolatio species est prophetice, 207, 2. *Exhortationes acres initio molestae sunt, postea vero menti profutur*, VI, 252, 1, 2. *Exhortationes aliquot matrum filios ad martyrium incitantium*, IV, 522, 1.

EXODUS. Exodus unde dicitur, I, 424, 1. *De ejus auctore, ibid.* Quorum gesta et quot annorum pertractat, *ibid.* Quodnam sit ejus argumentum, 424, 2. *Ejus finis quadruplex, ibid.* *Ejus chronologia*, 424, 1.

EXORCISMUS, EXORCISTA. Exorcistas habebant Judaei ante Christum, XVII, 352, 2. *xor-*

cistae Judaei arte a Salomone tradita pellebant daemones, XV, 304, 2. *Exorcistae cur energumenis colaphos impingant, ridiculaque simulacra collo suspendant*, IV, 292, 2. *Exorcistae Epheseni cur in nomine Jesu quem Paulus praedicabat, daemones ejicere tentarent*, XVII, 353, 1. *A daemone corripiantur, ibid.*, et 354, 1. *Exorcizantur sal, aqua, etc., quomodo*, II, 407, 2.

EXPECTATIO. 1º *Expectare aliquando pro timere capitur*, XIV, 225, 1. *Expectatio tam bonorum quam malorum vitae animam discruciat*, X, 326, 1, 2. *Occupatio magna creata est omnibus hominibus, et jugum grave super filios Adam... Cogitationes eorum, et timores cordis, adinventio expectationis, et dies finitionis.* Expectando nobis vita dilabitur, *ibid.* *Expectatio inhiantium cupiditatis in morte peribit*, V, 318, 1: *Mortuo impio, nulla erit ultra spes; et expectatio sollicitorum peribit.* Expectatio instantium plagarum ipsis plagarum gravior est, XXI, 159, 1, 2. *Expectatio creaturae qualis, Job.* Expectationis adimpletio quam sit grata, bona expectanti, V, 534, 1: *Gemma gratissima, expectatio praesolantis.*

2º *Expectare Dominum quomodo debeamus*, XVI, 175, 2 et seq.: *Et vos similes hominibus expectantibus dominum suum, quando receperit a nuptiis, ut, cum venerit, et pulsaverit, cunctis aperiant ei.* Expectantibus Deum quae dicitur merces, X, 737, 2: *Da mercedem sustinentibus, ut prophetae tui fideles inveniantur.* Expectandum a Deo auxilium tentato, IX, 95, 1, 2: *Sustine sustentationem Dei; conjungere Deo, et sustine, ut crescat in novissimo vita tua.* Expectatio gloriae in creaturis qualis sit, XVIII, 138, 1, 2: *Nam expectatio creaturae revelationem filiorum Dei expectat.* Expectatio iustorum lata est, quare, V, 308, 1: *Expectatio iustorum laxata: spes autem impiorum peribit.* Orationi comparatur, 2. Expectatio est substantia iustorum, *Job*, 163, 4; 416, 4.

EXPERIENTIA. Experientia rerum magistra est, *Job*, 338, 2: *Et senes et antiqui sunt in nobis multo vetustiores quam patres tui*, X, 198, 1, 2: *Vir in multis expertus cogitabit multa, et qui nulla didicit, enarrabit intellectum.* *Qui non est expertus, pauca recognoscit.* Experientia in sensibus reperitur, V, 513, 2: *Corona dignitatis senectus, quae in vitis justitiae reperitur.* Experientia quam Deus fecit de fide et pro hominum, VII, 151, 2 et seq.: *Dixi in corde meo de filiis hominum, ut probaret eos Deus, et ostenderet similes esse bastis.* Experientia generat fidem humanam, non divinam, XVIII, 264, 2: *Nos non spiritum hujus mundi accipimus, sed spiritum qui ex Deo est.*

EXPIATIO. Expiatio olim ubi fiebat, II, 106, 2. *Quae fiebat in Sancto sanctorum, quid tropologice significet*, 107, 1. *Expiatione annua pontificis Judaici omnia populi peccata condonabantur; juris ruius*, XIX, 436, 2 et seq. (*Vide FESTUM EXPIATIONIS*).

EXPIATIO templi facta per Judam Machabaeum, IV, 433, 1, 2.

EXPLORATORES. Exploratores qui, et quibus necessarii, VII, 358, 2. *Exploratoribus utatur dux militum*, III, 12, 1. *Ars detegendi exploratores hostium, ibid.*

Exploratores quando missi in terram promissionis, II, 258, 2 et seq. *De iisdem portantibus uvam in vincte*, 259, 4. *Allegorice quid hoc significet, ibid.*, 2. *Qui bajuli hujus uvae fuerit, ibid.* *Exploratorum quique peccata et mendacia*, 260, 2 et seq. *Ideo subita morte puniti fuerunt*, 268, 1. *Exploratores in Hierichontem missi qui fuerint*, XXI, 131, 2 et seq.

EXPROBRATIO. Exprobratio dati beneficii, res erubescenda est, X, 362, 2: *Erubescite... ab amicis de sermone improprietatis, et cum dederit, ne improprietatis.* Est beneficii linea, XX, 38, 2: *Dal (Deus) omnibus affluenter, et non improprietatis.* Exprobratio Christi iudicis ad reprobos, XIII, 168, 1, 2; XVIII, 58, 1.

EXSECUTIO OPERIS. Executio operis optata a solo Deo provenit, V, 481, 1, 2; VI, 130, 1. Est ea in omni re difficilis, preparatio facilis, VI, 130, 1. *Exsequi pro absolvere et perficere aliquid sumitur, adeoque illud accurate agere*, IV, 507, 1.

EXTA. Extas in victimis quanam dicerentur, II, 13, 2; XII, 657, 2. Per ea Gentiles divinabantur, 657, 2.

EXTASIS. Extasis est animae somnus, VII, 569, 2. *Differt a prophetia, et quid proprie sit*, XIII, 245, 2. *Quomodo fiat*, VIII, 143, 2. *Aliquando contingit sine alienatione mentis a sensibus*, XIII, 245, 2. *In extasi qualis vox audiri solet*, XVII, 225, 1. *Extasis tres causas*, VIII, 143, 2. *Summa et maxima amoris proprietatis*, XVIII, 533, 2. *Extasis dentis capitur etiam pro admiratione*, XVII, 117, 2.

EXTERI. Exteri in censu et descriptione profitebantur subjectionem Caesaris, XVI, 56, 4. *Saepe gratiores sunt indigenis, et quare*, 234, 2. *Saepe fidem excipiunt avide, quam domestici fastidiunt*, 368, 1.

EXTERMINATOR, EXTERMINIUM. Exterminator angelus an fuerit S. Michael, XVIII, 342, 2. *Exterminii quod sit medicamentum*, VIII, 233, 1.

EXTERNA. Externa nihil prosunt, si non sequatur vita bona, X, 210, 1; 213, 1, 2. *Non sunt speculanda, nec secundum ea iudicandum*, IX, 330, 1; 332, 2; 335, 1; 336, 2.

EXTOLLENTIA. Extolletia nocet proximo, et iudicium dissolvit, IX, 188, 1.

EXTRANEUS. Extranei non sunt facile in domum admittendi, IX, 366, 1: *Admitte ad te alienigenam, et subverte te in turbine, et abalienabil te a suis propriis.* Nec eis secreta committenda, 375, 2 et seq.: *Coram extraneo ne facias consilium, necis enim quid pariet.* *Cum extraneo est accipere negotiato*, VI, 64, 2: *Tolle vestimentum*

ejus qui fideiussor exitit alieni; et pro extraneo aufer pignus ab eo. *Extranea mulier est adultera*, V, 65, 2.

EXTREMA. *Extrema caeli et terrae quae dicantur*, IV, 231, 2; XV, 516, 1. *Extrema iudicium aliquo modo representatur in iudicio quo Deus Pater Christo Filio regnum adjudicabit*, XIII, 92, 2. *Extremorum utilis cogitatio*, *Job*, 229, 1.

Extrema hominis Deus excitat, *Job*, 716, 1. *Extrema gaudii quomodo luctus occupet, ostenditur in Holoferne*, IV, 344, 2. *Item in convivio Assueri*, 365, 2. *In extremis consistit vitium*, XX, 79, 2.

EXTREMA UNCTIO. *Extremae Unctionis sacramentum quando a Christo institutum*, XV, 688, 1. *Ejus proprietates et effectus, ibid.* *Et unguentum oleo multos aegros et sanabat.* *Id sacramentum negarunt multi haeretici*, XX, 214, 1. *Ostenditur sacramentum esse, et de eo S. Jacobum agere in Epistola*, *ibid.* *Infirmatur quis in vobis, inducat presbyter Ecclesiae, et oreat super eum, unguentum eum oleo in nomine Domini.* *Negat id Calvinus, ibid.* *Adhibendum id periculose laborantibus, ibid.*, 2. *Non sanis, non mortuis, ibid.*, 215, 1. *Sed compositus mentis, ibid.* *Adhibendum non perceptis aliis sacramentis, ibid.* *Confendum a sacerdote non a laico, ibid.*, 2. *A pluribus valide confertur, ibid.*, 2. *In eo oratur manibus impositis pro aegro, ibid.* *Ejus materia est oleum olivarum*, 215, 2; 216, 1. *Ejus forma quae sit vis*, 217, 1. *In id recipiente requiritur fides*, 216, 2: *Et oratio fidei salvabit infirmum.* *Quomodo aegrum salvet in corpore et anima, ibid.* *Non est differendum usque ad extremum halitum*, 218, 1. *Ejus effectus in anima, ibid.* *Et alleviabit eum Dominus, et si in peccatis sit, remittentur ei.* *Sex ejusdem fructus, ibid.* *Tollit reliquias peccati*, 218, 2. *Cur non sit negligendum, ibid.*, et 219, 1. *Quis proprius ejus sit effectus, ibid.* *Repetitur licite aliquoties per annum, quando quis in periculo mortis incidit, ibid.*

EXULTATIO. *Exultatio animae et mentis quid sit*, XVI, 34, 1. *Exultatio capitur etiam pro saevire*, XX, 142, 1. *Exultatio iusti qualis, Psalm.* I, 193, 1.

EXUPERIUS (S.). S. Exuperii episcopi Tolosani in egenos liberalitatis, XII, 632, 2. *Ejus charitatis erga proximum*, XVII, 36, 2. *Ejus paupertatis*, XVIII, 459, 2.

EZECHIAS. *Ezechias fuit pius rex*, IX, 518, 2. *Fuit pietatis et rerum sacrarum studiosus*, VI, 252, 1. *Parabolas Salomonis dispersas in unum codicem transcribi jussit*, VI, 250, 1, 2 et seq.; XI, 477, 1. *Pie everit excelsa et abstulit materiam superstitiosis*, IV, 72, 4, 2; XVIII, 185, 2. *Contemptum serpentem anemum appellat Nohestan, id est emulum, ibid.* *Secundum Anastasium Nicenum abstulit libros Salomonis de plantis, ibid.* *Nullus rex Juda ei similis, in quo, IV, 73, 1.* *Ostendens thesauros suos Babylonis, monetur ab Isia* *is*

privandus, quia peccavit aliqua hinc vanitate, et superbia, XI, 485. 1. Ejus æquanimitas et humilitas audiendo thesauros suos a Chaldeis diripiendos, XII, 680. 1. Ficus Deo, rebellat contra Assyriam, IV, 73. 1. Cur aquas fontis Siloe derivavit in puteos urbis Jerusalem, 234. 2. Urbem Jerusalem quomodo munitur, in tam per canales induxit, IX, 517. 1. Imminentibus urbi Assyriis, domos pauperum muris vicinas destruxit, XIV, 92. 2. Cur veterit respondere Rabsaci, IV, 73. 1.

Quo anno ægorarit, XI, 472. 1. Cur in merbum incidere eum Deus permisit, 471. 1. Cur ad parietem faciem converterit, *ibid.* Cur flevit audita morte, *ibid.* Cognovit diem mortis suæ, 473. 1. Oculis suis vidit umbram in horologio Achaz reduci, *ibid.*, 2. Laborabat ulcere, 483. 1. Ejus sanatio miraculosa fuit, non ficibus attribuenda, *ibid.* Ejus carmen æchristicum, recuperata valetudine, quod publice æri incisum propositum, 477. 1. An ipse ejus auctor, *ibid.*

Ezechias quando solemne Pascha suum instituerit, XIV, 170. 1. Fuit Philistæis quasi basiliscus, XI, 295. 1. Non est is dominator quem nasciturum in Bethleem prædicit Micheas, XII, 112. 1. Michæam prophetam reveritus est, ejusque oraculis compunctus, XIV, 65. 1. Ipe et Job sunt exempla penitentiae, Job, 190. 1; 632. 1.

EZECHIEL. Ezechiel non fuit Pythagoras, XII, 466. 1. 2. Ejus cum Pythagora similitudine, *ibid.* Rationes quibus convincatur non esse Pythagoras, *ibid.*, 2. Fuit eo prior, 467. 2. Quando floruit, XI, 60. 1. Ejus patria, pater, XII, 467. 1. An filius et servus Jeremiæ, *ibid.* Ejus nomen hebraice quid sonet, *ibid.* Fuit sacerdos de tribu Levi, *ibid.*, et 824. 1. Fuit propheta, doctor et martyr, ac proinde typus Christi, 467. 1.

Quando cœperit prophetare et quoto ætatis anno, XII, 1, 1; 468. 1. Quamdiu prophetavit, 468. 1. Quoto anno mundi cœperit prophetare, *ibid.*, 2. Eo anno quo prophetare desiit, incepit Daniel, *ibid.* Ejus idem argumentum quod Jeremiæ, 470. 1. Uti cepit a templo, ita finit a templo, 778. 1. Tres partes sunt prophetiæ ejus, 470. 1. Ejus prophetiæ non sunt ordine temporum editæ, 717. 1. 2. Missus est ut in Babylone prophetaret suis, *ibid.* Omnes omnino homines ad Dei cultum et Christi obsequium allicit et invitat, 474. 1. Ejus oraculum de partu

Virginis an authenticum, *ibid.*, 2. Ejus sublimitas et obscuritas quanta sit, XII, 471. 2; XI, 61. 4. An in eo tradita sit lex secreta Dei, XII, 474. 2. Eius sacra Scriptura oceanus et labyrinthus, 467. 1. Quanta sit ejus obscuritas, 472. 1. Consignat oraculis sua per initium regni Chaldeorum, 475. 1. 2. Annos suos consignat a transmigratione Jechonia, 717. 1. 2. Cur ejus principium et finis ab Hebræis ante trigesimum annum non legeretur, 471. 2; 777. 2. Ejus interpretes varii, 472. 1.

An revera viderit primam visionem, an vero solum symbolice ea ejus phantasia objecta sit, XII, 476. 2; 497. 1. Cur justa aquas prophetat, 477. 1. Visa visione gloria Dei, cur cadat in faciem, 614. 1. Vocatur filius hominis tribus de causis, *ibid.* An præviderit Doum incarnandum, *ibid.* Quomodo comederit librum, 521. 1. Et quomodo is in ore ejus factus sit dulcis, *ibid.* Raptus est ab Angelo a flumine Chohar in corpore ad pagum vicinum, 525. 2. Quomodo dicatur esse speculator, 527. 1. 2. Cur a Deo tacere jubetur, 528. 2 et seq. Creditus est a suis ut amens et emote mentis, *ibid.*, et 2. Quare siluerit, *ibid.* An realem accepit sartagine, 532. 1. Quomodo dormierit et recuberit multis diebus in latere sinistro, et multis in dextro, 532. 2. Victosus a suis ut amens, an vero a Deo, 533. 1. 2. Panem vilom et secundarium cur comederit, *ibid.*, 2. Ejus potus etiam fuit exiguus, *ibid.* Cur jussus stercore boum vesci, XIII, 284. 1. Stercus non comedit, sed eo coxit panes, XII, 534. 1. Sua portenta fecit non imaginario, sed reipsa, aliis videntibus, *ibid.* Loco stercoris humani usus est bovino, 535. 1. Revera decubuit per trecentos nonaginta dies, 537. 2. Id factum Dei speciali ope, *ibid.* Cur ita dormierit, 538. 1. Cur barbam raserit, 540. 1. Raptus in spiritu in Jerusalem, et quid ibi videat, 558. 2. Cur exportetur humeris bajulorum oculis velatis, 587. 2. Mors uxoris ejus, 677. 2. Quo anno viderit visionem de templo, 782. 1.

Occisus est Ezechiel Babylone a duce populi sui, et quare, 467. 1. An raptus, excerebratus et equis distractus, *ibid.* Ejus miracula et potentia, *ibid.*, IX, 527. 1. Fuit portentum, ubi et in quibus, XI, 219. 2. Factus est Dei jussu portentum suis, XII, 528. 2. Ejus encomium, IX, 527. 1. Per hominem designatur in Cherubim, XI, 42. 2. Ejus emblemata, 80. 2.

F

FABA. Faba notat iudicium, iudicumque suffragium, IX, 340. 2. Fabæ apponebantur ad sepulchrum gentium, X, 100. 2.

FABER. 1. Faber nomen generale ad varias artes extenditur, dignosciturque ex adjuncto, X, 291. 1. Faber communiter ferrarium significat, nisi vox distinguens addatur, XIV, 370. 1. Faber ferrarius etiam multiplex est, X, 291. 2. Eius descriptio,

ibid., 2. Fabri ferrarii primi an fuerint cyclopes, *ibid.* Eorum industria, *ibid.*, 1. 2. Olim remota a cœtu populi habitabant, 294. 2.

1. Fabrillem artem exercuit Christus adolescens et juvenis, XVI, 85. 2 et seq. Faber lignarius videtur fuisse, XV, 335. 2 et seq. Hinc sæpe a lignaria peti similitudines, *ibid.*, et 336. 1.

2. Fabri turris Babel fuerit figura Judæorum in

phetatem suam et Antichristum exaltantem super basin, XIV, 522. 4. 2. Fabri quatuor Zachariæ visi, sunt angeli Judææ et Jerusalem tutores, 369. 2. Fabri mystici quinam appellandi sint, 370. 1. 2. Faber fortanæ quisque sibi est, XI, 750. 1. 2.

FABER STAPULENSIS. Jacobus Faber Stapulensis docuit non peccatum, sed tantum peccatum peccati transisse in omnes homines, XVIII, 97. 1.

FABIANUS (S.), S. Fabianus a columba capiti suo insidente pontifex designatur, VII, 580. 4; XII, 705. 2; XIV, 593. 2; XV, 412. 2; XVII, 72. 2; XIX, 190. 1.

FABIUS MAXIMUS. Fabius Maximus a cunctatione laudatur, III, 505. 2. Ejus cunctatio proficit Romanis, VI, 4. 1. 2. Quid responderit Annibali ad pugnam provocanti, XIII, 102. 1.

FABIUS GURGES. Fabius Gurges unde dictus, VI, 197. 1.

FABIOLA (S.). S. Fabiola publica confessio, quod vivo marito repudiato, alteri nupsisset, IX, 493. 2; XII, 487. 1; XVI, 210. 4.

FABRICA. 1. Fabrica coepit perficienda, V, 568. 1. Fabrica exhaurit opes regis, III, 601. 2. Fabricæ præce Romanæ quam sint ex arte constructæ, VI, 216. 1. Fabrica templorum quam Deo placeat, XIV, 347. 2 et seq. Fabrica patris dicitur Hebræis filius, XVIII, 632. 2.

2. Fabrica templi per novem annos intermissa, quando resumpta, IV, 215. 1. 2. Ea perfecta est sub Dario, urbis vero Jerusalem sub Artaxerxe, 218. 2 et seq. Fabrica templi Salomonis a Juliano reincepta, est cœlestis disturbata, XIII, 434. 2. Fabrica totius templi expositio mystica ex Nicolao de Lyra, XII, 819. 1, 2 et seq. Et alia ex S. Gregorio Pontifice, 792. 1. 2 et seq.

3. Fabrica domus spiritualis quomodo sit construenda, XIV, 385. 1. 2. Fabrica spiritualis meritorum in anima ex quibus construat, IV, 239. 2. Fabrica virtutum et animæ, XVIII, 609. 1.

FABULA. 1. Fabularum vocabula Hebræa cur subinde ab interpretibus in linguam Græcam et Latinam transferuntur in sacra Scriptura, IV, 354. 1. 2. Fabula tres partes habet, fabulam, profabulationem et affabulationem, XIII, 558. 1. 2. Ad fabulas poeticas subinde alludunt propheta, 244. 1. 2. Fabulosa ethica quam sit antiqua, IX, 385. 2. Fabularum utilitas, XIII, 244. 1. 2. Fabulis delectantur insipientes et stulti, IX, 554. 1. 2. Eas vitis sanctorum hincmiscere ingens est temeritas, XIX, 179. 1.

2. Fabula Argonautarum occasione velleris Gedeonis, III, 456. 2. Herculis ex historia Samsonis, 213. 1. Cui et peræque Gentilium fabula, *ibid.* Fabula Eaci ex historia Samuelis, 328. 1. Item fabulae de heroicis ex historia fortium David, 532. 1. 2. Fabula poetarum de Titanibus, IV, 354. 1. 2. Hec facta et facta est ex historia gigantum *Genesis*, cap. vi, *ibid.*, 2. Pro diversis fabulis in decursu commentariorum enarratis (*Vide APOLOGOS*).

FABULE RABBINICÆ. Fabula rabbinicæ de

Phinees et Caleb exploratoribus Jerichontibus refutata, III, 11. 2. Alia de invisibilitate sacerdotum, 13. 1. Alia de Borea qui non flavit quadraginta annis peregrinationis Hebræorum in deserto, 28. 2. Alia quod Judæis non liceret expugnare Jerusalem, 86. 1. 2. Error eorum de filia Jephie non immolata sed facta religiosa, 188. 1. 2. Fabula obscena de Samson molente apud Philistæos, 213. 2 et seq. Alia de statione solis impetrata ab Elimelech, 235. 1. Alia de nomine Samueis, 262. 1. Alia de duobus ultimis filiis Annæ exoratis a Phenenna, 270. 1. Alia de Davide in senio non calefacto vestibus, ob abscissionem oræ chlamydis Sauli, 407. 2; 544. 2; 545. 1. Alia de castitate Phalti et Michol, 418. 2. Alia quod Saul seipsum non interfecerit, 430. 1. De occisore Saulis, 434. 1. Alia de freno Isaac, 466. 2 et seq. Alia de libello repudiato uxoris a militibus ad bellum euntes, 476. 2. Alia de Sara, 519. 1. 2. Alia de Salomone intelligente voces brutorum, 561. 1. Alia de sanguine Janni verniculi, secante lapides templi, 576. 2. Alia de aperitis et clausis portis templi, 599. 2. Alia de hove Baalitarum fugiente ad Eliam, 649. 2. Alia de aqua manante de manibus Eliæ, 650. 2. Alia de zona Eliæ, IV, 44. 1. Alia de Ezechia florente occidere filium Manasse, 79. 1. Alia de viribus natis in sepulchro prophetæ Dei in Bethel, 85. 2. Alia de Elimelech sistente solem, 101. 1. 2. Alia de portantium arcem, 149. 2. Alia de anima Naboth, 163. 1. Fabula Talmudicorum de piscibus, mari et femina, ac hove mactandis in adventu Messie, 262. 2. Fabula de solio Salomonis, 361. 2. Item de regina Vasthi, 364. 2. Fabulis sciat doctrina Judæorum, XIV, 309. 2. Fabule Judæorum que et quales, XIX, 178. 1. 2. Fabula Simonianorum, 229. 1. Fabule Gentium et Judæorum, et hæreticorum que, XX, 428. 1. Fabulationes sunt hereticorum colloquia, *Palm.* II, 322. 1.

FABRICIUS. Fabricii Romani constantia, IX, 182. 2; 886. 2.

FACERE. Facere Hebræi sumunt pro *perficere*, XII, 585. 1. Item pro *sacrificare*, X, 221. 2; XII, 828. 2; XIII, 309. 1. *Facere caput* Hebræis quid sit, XI, 318. 2. Quid sit *facere justitiam* legale, XVIII, 176. 2. *Facere veritatem* et *mendacium* in Scriptura quid sit, XIII, 377. 2.

Facere nihil possumus sine Deo, XVI, 561. 1. Facienti quod in se est, non deest Deus, XV, 533. 1. Facere omnia ad Dei gloriam parum est præceptum, parum consilium, XIX, 107. 2 et seq.

FACIES. 1. Facies Hebræi idem est per synædochen quod persona, IX, 298. 1; XII, 49. 2. Facies maxime spectabilis pars in homine est, XIV, 875. 1. Facies speculum est mentis, index cordis et conscientie, IX, 404. 2; 405. 2; 689. 2; XIV, 560. 1; Job, 480. 2. Facies sua singularis est ab aliis diversa, VI, 349. 2 et seq. Facies desinita cordis influxu pallescit et digrescit, XIV, 184. 2. Faciei aspectus ad amorem, commiserationem et